

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 10. europaudvalgsmøde

Dato: fredag den 6. december 2019
Tidspunkt: kl. 07.45
Sted: vær. 2-133

Til stede: Eva Kjer Hansen (V), formand, Lars Aslan Rasmussen (S), næstformand, Henrik Møller (S), Rasmus Stoklund (S), Halime Oguz (SF), Søren Søndergaard (EL), Victoria Velásquez (EL), Rasmus Nordqvist (ALT), Jan E. Jørgensen (V), Erling Bonnesen (V), Ulla Tørnæs (V), Morten Messerschmidt (DF) og Peter Seier Christensen (NB).

Desuden deltog: Udenrigsminister Jeppe Kofod, finansminister Nicolai Wammen, erhvervsminister Simon Kollerup, minister for fødevarer, fiskeri og lige-
stilling Mogens Jensen, sundheds- og ældreminister Magnus Heunicke, udlændinge- og integrationsminister Mattias Tesfaye samt beskæftigelsesminister Peter Hummelgaard.

Punkt 1. Rådsmøde nr. 3738 (udenrigsanliggender) den 9. december 2019

EUU alm. del (19) – bilag 210 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren ville forelægge dagsordenen for rådsmødet for udenrigsanliggender den 9. december. Alle punkter var til orientering.

1. EU-Afrika-relationer med sigte mod EU-AU-ministermøde og -topmøde

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3738 – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (181) – bilag 340 (udvalgsmødereferat side 546, senest behandlet i EUU 7/12-18)

Udenrigsministeren: Rådsmødet er som bekendt det første med den nytiltrådte høje repræsentant, Josep Borrell, for bordenden. Borrell har fra starten sagt, at han ønsker et stærkere EU i verden, der arbejder for en mere retfærdig, sikker og grøn verden. Her vil Afrika være et centralt fokusområde. Det bakker jeg fuldstændigt op om. Derfor er det også passende, at Borrells første udenrigsrådsmøde fokuserer på forholdet mellem EU og Afrika.

Med drøftelsen vil EU-landene give retning til forberedelserne af udenrigsministtermødet mellem EU og Den Afrikanske Union i starten af næste år samt det næste topmøde mellem EU og AU i slutningen af 2020.

EU-AU-forholdet er en vigtig løftestang, hvis vi skal etablere et endnu tættere og stærkere partnerskab mellem EU og Afrika. Danmark ser derfor gerne, at EU-AU-møderne forberedes grundigt – og i et reelt samarbejde med Afrika. Sammen skal vi især finde holdbare svar på de grundlæggende årsager til migration. Det kræver resultater på tværs af paletten – bl.a. inden for sikkerhed, god regeringsførelse, vækst og beskæftigelse og ikke mindst klima.

Danmark har taget initiativ til at løfte klimadagsordenen i partnerskabet mellem EU-AU og bruge topmødet til at opnå resultater. Foreløbig har initiativet fået opbakning fra en række lige-sindede EU-lande, og med støtte fra dem vil Danmark forelægge ideen på rådsmødet. Konkret går det ud på at intensivere dialogen mellem repræsentanter fra Europa og Afrika, der så skal levere forslag til, hvordan EU-AU-topmødet kan levere ambitiøse resultater på klima.

Rådsdrøftelsen på mandag forventes også at komme ind på EU's bredere afrikapolitik, der har høj prioritet for både regeringen og for den nye kommission.

EU-Kommissionen vil udarbejde en ny, bredspektret EU-strategi for Afrika. Rådsmødet er derfor en mulighed for at drøfte prioriteter i EU's fremadrettede afrikapolitik.

Afrika er Europas og Danmarks nabo. De udfordringer og muligheder, der er på det afrikanske kontinent, har konsekvenser for Danmark. Regeringen ønsker, at EU's afrikapolitik skal styrke vores relationer med og indsats i afrikanske lande. At vi tænker hele kontinentet ind i strategien og gør partnerskabet relevant, så EU bedst muligt varetager sine interesser på kontinentet. Vi skal udnytte, at EU er Afrikas største samhandelspartner og yder over halvdelelen af den globale udviklingsbistand med hovedfokus på Afrika. Vi skal sikre synlighed af vores markante bidrag og være en forudsigelig samarbejdspartner, der arbejder ud fra et værdisæt, der bidrager til langsigtet bæredygtig udvikling.

I tråd med regeringens egne prioriteter og fokus på Afrika vil vi fra dansk side arbejde for, at den kommende strategi får særligt fokus på migration og flygtninge, klimaforandringer og miljø, fred og sikkerhed, kvinders og pigers seksuelle og reproduktive rettigheder samt vækst og beskæftigelse baseret på fri, bæredygtig og fair handel.

Halime Oguz henviste til, at Socialdemokratiet før valget havde sagt, at de ville arbejde for en slags Marshallhjælp til Afrika – bl.a. finansieret af EU's landbrugsstøtte. Var den idé med i planerne for en ny afrikapolitik? Og arbejdede regeringen for massivt at øge støtten til Afrika?

Ulla Tørnæs var tilfreds med, at regeringens politik på området flugtede med den tidligere regerings. Hun delte ministerens opfattelse af emnets relevans.

Udenrigsministeren svarede Halime Oguz, at der endnu ikke forelå et egentligt forslag til en plan fra EU's side. Regeringen var ganske rigtigt inde på en slags Marshallplan for Afrika. Med den aktuelle befolkningsudvikling ville Afrikas befolkning nå 2,5 milliarder mennesker i 2050,

og Afrika kunne blive EU's væsentligste handelspartner. Migrationsstrømme, klimaudfordringer, fattigdom og manglende demokrati påvirkede kontinentet, så hvis EU-landene gik sammen om at hjælpe Afrika, kunne de løfte mere i flok. Det arbejde gik man nu i gang med. Det handlede både om bistand – hvor EU stod for over halvdelen af den globale bistand – og også om fair og bæredygtig handel, der fremmer bæredygtige løsninger, adgang til EU's markeder, opbygning af markeder i Afrika med standarder, der gør, at afrikanerne kan afsætte deres varer i Europa. Det handlede også om fred og sikkerhed: at få opbygget afrikanske lande, der evner at tage hånd om egen sikkerhed og forhindre, at terrororganisationer får helt eller delvis kontrol over dem. Ministeren tilføjede, at der som sagt var planlagt dels et udenrigsministermøde om emnet, dels et topmøde med stats- og regeringschefer fra EU og Afrika i slutningen af 2020.

Jan E. Jørgensen havde regnet på størrelsen af den Marshallhjælp, USA gav til Europa for at bringe kontinentet på fode efter 2. verdenskrig. Den strakte sig over 3 år og var på i alt 12 mia. dollars i 1946, svarende i nutidens penge til 632 mia. om året i 3 år. Så når regeringen talte om Marshallhjælp i dag, hvilket beløb tænkte den så på?

Udenrigsministeren svarede, at der var udviklingsbistand til Afrika, men at det også handlede om at opbygge strukturer, så man f.eks. sikrer afrikanske regionale markeder, der udvikler standarder på produkter, der gør det muligt at eksportere varer til Europa. Den samhandelsmulighed er en parallel til historien med USA's hjælp til Europa, hvor amerikanerne investerede meget i Marshallhjælpen, men også fik meget igen i samhandel på tværs af Atlanten. Det var vigtigt at tegne en positiv vision for, hvor Europa og Afrika kan nå hen sammen, og Afrika-planen skulle også have fokus på det, der kan motivere mennesker til at gøre en forskel. Det er vigtigt, at de afrikanske lande selv tager ansvar for udviklingen, så befolkningen kan se en fremtid i eget land og ikke vælger at migrere.

2. Fremme og beskyttelse af menneskerettigheder i anledning af FN's internationale dag for menneskerettigheder

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3738 – bilag 1 (samlenotat side 4)

Udenrigsministeren: Rådsmødet finder sted dagen før FN's internationale menneskerettighedsdag, og på rådsmødet er der bl.a. på dansk foranledning lagt op til en generel drøftelse af EU's udenrigspolitiske engagement på menneskerettighedsområdet.

Fra dansk side vil jeg understrege betydningen af, at EU står samlet og udviser lederskab på den værdipolitiske dagsorden. Ikke mindst i denne tid, hvor menneskerettigheder og demokrati globalt er under pres. Det er et budskab, der er særligt vigtigt i forhold til den nye kommission og den nye høje repræsentant – vi skal sikre, at de også holder fanen højt fra start.

Jeg vil også opfordre til, at vi sikrer en fælles EU-linje i forhold til menneskerettighedssager i tredjelande. For vi står altid stærkest i Europa, når vi står sammen.

Vi må også blive bedre til at skride ind over for menneskerettighedskrænkelser. Derfor vil jeg give udtryk for Danmarks støtte til det igangværende arbejde med at etablere et EU-menneskerettighedssanktionsregime. Regimet vil gøre det muligt for EU at sanktionere personer og enheder i tredjelande, der er ansvarlige for menneskerettighedskrænkelser.

Endelig giver rådsmødet mulighed for at drøfte prioriteterne for den forestående EU-Handlingsplan for Menneskerettigheder og Demokrati 2020-2024. Handlingsplanen forventes vedtaget i starten af det nye år. Regeringen vil arbejde for en ambitiøs handlingsplan, der fastslår EU's rolle som central aktør for fremme og beskyttelse af menneskerettigheder.

Det er ingen hemmelighed, at EU-sammenholdet er udfordret på værdipolitiske spørgsmål. Det drejer sig om ligestilling og kvinders rettigheder, særligt seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder – dagsordener, hvor den globale kamp også spidser til.

Det netop overståede Nairobi-topmøde i november var heldigvis en stor sejr for den progressive kreds af lande – til trods for, at konservative kræfter både inden og uden for EU forsøgte at afspore diskussionen om kvinders og pigers seksuelle og reproduktive sundhed og rettigheder. Det forventes derfor, at sagen bliver vendt på rådsmødet, og her vil regeringen fortsat vise globalt lederskab i forsvar for kvinders og pigers ret til at bestemme over egen krop.

Dialog er en del af løsningen. For der er fortsat mange områder, hvor vi er enige, og hvor vi kan bygge alliancer. Og med det som udgangspunkt vil vi fra dansk side skubbe tilbage mod forsøg på at forringe kvinder og pigers rettigheder.

Søren Søndergaard bad ministeren sige noget mere om menneskerettighedssanktionsregimet. I hvilke situationer kunne det bringes i anvendelse og var det forbundet med straffe?

Halime Oguz spurgte, om ministeren ville medvirke til at lægge pres på de lande, der ikke anser kvinders rettigheder og selvbestemmelse for at være en vigtig dagsorden. Hvis ja, hvordan ville han i så fald gøre det?

Rasmus Nordqvist syntes, at ministeren kom lidt let omkring den ellers alvorlige situation for menneskerettighederne – også internt i EU. Havde Danmark haft kontakt til Kommissionen om den nye 5-årige handlingsplan? Og hvad havde man gjort fra dansk side for at fremme forslaget om flertalsafgørelser? I den senere tid havde EU's udtalelser over brud på menneskerettighederne ikke var skarpe nok, fordi der ikke var enighed blandt landene om ordlyden. Der var fare for, at menneskerettighederne kun indgår i skåltaler i EU, og at EU-landene ikke lever op til dem eller reagerer på de alvorlige brud på dem ude i verden.

Ulla Tørnæs så gerne, at et sanktionssystem mod enkeltpersoner også kom til at omfatte krænkelse af kvinders rettigheder. Hvis man kunne beslutte, at når kvinder ikke kan bestemme over egen krop, er der tale om krænkelse af menneskerettighederne, ville man være nået rigtig langt. Hun anbefalede ministeren at holde fanen højt for emnet, for der kunne være tale om et reelt redskab for kvinders rettigheder og muligheder. Hun savnede det, man kunne kalde den glemte menneskeret – nemlig retten til religions- og trosfrihed, herunder beskyttelse af religiøse mindretal rundt om i verden. Hun så gerne, at Danmark også i EU rejste fanen, ligesom den tidligere regering lagde op til, man skulle gøre i FN's Menneskerettighedsråd. Eller måtte man endnu engang konstatere, at det netop var den glemte menneskerettighed?

Udenrigsministeren svarede Søren Søndergaard, at sanktionsregimet ville gøre det muligt at sanktionere personer, enheder eller grupper i tredjelande, der er ansvarlige for menneskerettighedskrænkelser. Som det så ud nu, var EU's muligheder begrænset til landesanktionsregimerne. Et tematisk menneskerettighedsregime ville give EU et mere fleksibelt og dækkende instrument til at sætte ind mod krænkelse i tredjelande. Som det så ud nu, var der tematiske sanktionsregimer på områder for kemiske våben, cyberangreb og terrorisme – nu fik man så også et på menneskerettighedsområdet. Straffen kunne være indrejseforbud, men også indfrysning af midler for enkeltpersoner eller grupper. Det var instrument, der skulle udvikles. Handlingsplanen for menneskerettighederne ville gælde fra 2020-2024, og man forventede, at den ville bekræfte EU's rolle for at fremme menneskerettigheder og demokrati i en tid, hvor begge dele var under pres. Danmark arbejdede på en ambitiøs plan for at underbygge EU's støtte til demokrati og beskyttelse af menneskerettigheder. Det var vigtigt, at handlingsplanen sikrede sammenhæng med de øvrige instrumenter i EU og lå inden for rammerne af rådskonklusionerne om demokrati fra den 15. oktober. Det var forventet, at der ville komme et udkast fra Kommissionen i det nye år. De danske prioriteter for handlingsplanen var demokrati, processer, fremme af retsstatsprincipper, uafhængige medier, kvinders og pigers rettigheder, unge, civilsamfundets råderum, ulighed, diskrimination, eksklusion og udfordringer og muligheder forbundet med ny teknologi. Og religions- og trosfrihed var fortsat en af de menneskerettigheder, som regeringen arbejdede for – både i EU og i FN's Menneskerettighedsråd.

Ministerens svar til Rasmus Nordqvist lød, at det ikke var nogen hemmelighed, at ikke alle EU-landene var enige, så der foregik både en intern og en global kamp. De interne udfordringer på menneskerettighedsområdet – diskrimination af minoriteter – og reproduktiv sundhed optog regeringen meget. Der var udfordringer – bl.a. i Polen og Ungarn – men også i andre lande. EU kan ikke blive for alvor stærk og troværdig, hvis ikke man formår at påpege de interne udfordringer. Der var i øvrigt ikke et forslag om kvalificerede flertalsafgørelser på udenrigsområdet, og regeringen havde derfor ikke haft mulighed for at tage stilling til emnet. Man havde fokuseret på inden for de nuværende rammer at effektivisere og operationalisere arbejdet med udenrigs- og sikkerhedspolitikken endnu bedre i EU – ikke mindst i udenrigsministerrådet. Alle ønskede et stærkere samarbejde. Nu kom der en ny udenrigsrepræsentant, og det var en god mulighed for at starte reformkampen igen for alvor.

Svaret til Ulla Tørnæs lød, at det var bestemte lande – primært Danmark og de andre nordiske lande – der holdt fanen højt, når emnet blev debatteret. Ministeren mente, at jo bedre man kunne integrere kvinders rettigheder i den samlede menneskerettighedspolitik, des bedre. Kvinders rettigheder er naturligvis en del af menneskerettigheder. Sker der overgreb på kvinders rettigheder, er det menneskerettighedskrænkelser på linje med andre overgreb – såsom dem mod religions- og trosfrihed. For dansk og andre ligesindede landes side var der særlig fokus på det område.

Jan E. Jørgensen ville gerne være sikker på, at regeringen lagde lige så stor vægt på at sikre religionsfrihed som på de andre emner.

Rasmus Nordqvist mente, at man kunne kalde mange menneskerettigheder for glemte. Handlingsplanen ville have en afgørende rolle både internt i EU og eksternt og spille sammen med budgettet, hvor man flere gange havde diskuteret de eksterne instrumenter – og hvordan man kunne indhegne midlerne til også at arbejde for demokrati og menneskerettighederne. Hvordan ville man fra dansk side agere proaktivt, for området var under pres – fra østeuropæiske og andre lande? Han var stærkt bekymret for menneskerettighedsområdet p.t.

Søren Søndergaard bakkede op om det, Ulla Tørnæs sagde om beskyttelse af religionsfrihed, inklusive retten til at være fri for religion. Han var også enig med Rasmus Nordqvist i, at mange menneskerettigheder er glemt. Man befandt sig i en tid, hvor dem, der er anderledes, skal kanøfles, og der derfor sker jagt på mindretal. At arbejde imod det var en vigtig kamp at prioritere.

Søren Søndergaard huskede, at den russiske vicepremierminister Dmitry Rogozin havde udtalt, da han blev forhindret i at komme til Europa: Hvad skal jeg der? Nogle af de russiske nøglespillere var helt ligeglade med den slags rejsesanktioner, og derfor var det en fælles opgave at finde frem til, hvordan man skaber effektive sanktioner, deriblandt retsforfølgelse. Menneskerettighedskrænkelser burde ikke forældes, så man skulle nå hen til et sted, hvor man tager dem alvorligt ved at retsforfølge krænkerne – også 10 år eller mere efter. Det krævede, at flere forbrydelser – såsom tortur – ikke forældes, og at internationalt laver et regelsæt for, hvordan

man kan forfølge krænkere. For Erdogan var det en ren tilståelsessag: Man ønskede at flytte befolkningsgrupper ind i det område, Tyrkiet havde taget i Nordøstsyrien, og samtidig fordrev man den eksisterende befolkning. Hvad gjorde EU ved det? Tyrkiet har EU som den største samhandelspartner og mere end 50 pct. af EU-Tyrkiets import og eksport går til EU. Han opfordrede ministeren til at tage de betragtninger med i sine overvejelser.

Ulla Tørnæs var glad for, at ministeren gav udtryk for, at kvinders rettigheder er lig med de fundamentale menneskerettigheder. Det var dog ikke den gængse opfattelse ude i verden. Derfor var det vigtigt, at man i definitionen af sanktionsregimet fik beskrevet, at der gør sig noget særligt gældende for kvinders ret til at bestemme over eget liv; at det er en fundamental menneskerettighed. Det ville være godt, hvis Danmark kunne have det som prioritet og fantastisk, hvis man i EU kunne pensle det ud. Hun var enig i, at området var meget under pres og henviste til, at den fælles EU-linje for nylig var blevet brudt, da to EU-lande sprang i målet, selv om der havde været en gennemarbejdet fælles EU-holdning. Hun ville sætte pris på, hvis ministeren hævede stemmen og gjorde det klart, at det ikke var en måde at arbejde på.

Udenrigsministeren svarede, at man støttede organisationer i Syrien, der indsamler dokumentation for grove menneskerettighedsovertrædelser og krigsforbrydelser. Det indsamlede bevismateriale ville forhåbentlig gøre det muligt at få et retsopgør med de personer, enheder, organisationer etc., der er ansvarlige for overgreb. Han var enig i, at den slags krænkelse ikke må finde sted ustraffet; i praksis kan det dog være svært at idømme straffe kort tid, efter krænkelse finde sted. USA havde indført ekstraterritoriale sanktioner; det var dog lidt besværligt at gøre det sådan. Ministeren var indstillet på at se på muligheder for, at man kan ramme de ansvarlige mennesker.

Ministeren advarede mod at gradbøje vigtigheden af menneskerettigheder – alle er lige vigtige. Det gjaldt også beskyttelse af trosfrihed som en fundamental menneskerettighed. Forfølgelsen af religiøse mindretal var desværre intensiveret – også af mennesker, der ikke er religiøse, men bare har en anden trosbaggrund. Derfor var det vigtigt at have religions- og trosfrihed med i arbejdet. Ikke bare i EU arbejdede regeringen for det, men også bilateralt havde Danmark sammen med andre lande har videreført initiativ med særligt fokus på menneskerettighedsområdet.

Ministeren svarede Rasmus Nordqvist, at Kommissionen ville komme med et udspil til handlingsplan, og at man fra dansk side derefter ville fremsætte danske prioriteter. Man ville derefter revurdere, om det efterfølgende udspil fra Kommissionen var ambitiøst nok. Den nye kommission lod dog til at være meget ambitiøs på menneskerettighedsområdet.

Det var klart, at man fra dansk side var uenig i den nationalkonservative linje i Ungarn og Polen – også den, der blev ført i internationale forhandlinger om menneskerettigheder – særlig kvinders og piger seksuelle rettigheder og reproduktive sundhed, men også LGBTI-personers rettigheder, hvor man fra de to landes side forsøgte at svække ordlyden. Det havde man ganske rigtigt kunne konstatere på topmødet i Nairobi. Der var en løbende dialog med de lande –

også i regi af EU – og på den måde forsøgte Danmark at sikre, at Polen og Ungarn levede op til den fælles EU-linje og ikke fik held til at gennemføre forringelser på menneskerettighedsområdet. Begge lande støttede det nye menneskerettighedssanktionsinstrument, så det var et fremskridt. Han var enig i, at det ikke er i orden at arbejde for en anden linje, når landene var blevet enige om en fælles EU-linje. Det ville han påtale over for sine kolleger i skarpe vendinger. Ministeren mente, at det var vigtigt at få fastslået, at kvinders rettigheder udgør en del af menneskerettighederne. Det skulle der kæmpes for. Danmark havde gode allierede i det arbejde, ikke mindst Sverige, der fører en feministisk udenrigspolitik.

3. Oprettelse af civil krisestyringsmission i Den Centralafrikanske Republik (CAR)

– Rådskonklusioner

Rådsmøde 3738 – bilag 1 (samlenotat side 6)

Rådsmøde 3709 – bilag 3 (skriftlig forelæggelse af rådsmøde udenrigsanliggender 15/7-19)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

4. Eventuelt

Udenrigsministeren: Lad mig også kort orientere udvalget om forventningerne til rådsmødets uformelle arbejdsfrokost. Her drøfter vi – bl.a. på dansk foranledning – styrkelsen af EU's rolle i verden. Det er en oplagt drøftelse af tage med en ny høj repræsentant. Men drøftelsen trænger sig også på i lyset af de udfordringer, vi står overfor.

I en verden præget af tiltagende konkurrence mellem stormagterne kan små lande blive klemt. Og når det multilaterale samarbejde slår sprækker, bliver det desto vanskeligere at finde globale svar på globale udfordringer som klima og migration. Derfor skal EU træde i karakter og indfri sit potentiale som en udenrigspolitisk sværvægter.

EU skal gå foran og levere resultater, når det gælder klima, migration og ustabiliteten i vores nærområder mod syd og øst. Det forventer danskerne – og det gør de med rette. For det handler om danskernes tryghed og vores fælles velstand.

Det bliver også mit budskab ved arbejdsfrokosten på mandag. Men jeg vil ikke nøjes med at appellere. Jeg vil også pege på konkrete skridt, man kan tage. Derfor har Danmark sammen med en række EU-lande fordelt et papir før rådsmødet, der leverer konkrete forslag til en styrkelse af EU's udenrigspolitik. Forslag, der ikke kræver traktatændringer eller overgang til beslutninger ved kvalificeret flertal. Med andre ord: forslag, som vi kan søsætte med det samme.

Det handler om at gøre udenrigsrådsmøderne mere resultatorienterede. At binde EU's stærke interne og eksterne instrumenter bedre sammen. At sikre en mere aktiv og samlet EU-stemme i verden. Og det handler om at bruge hele EU-kredsen til at fremme EU's fælles udenrigspolitik – f.eks. ved at EU-landene sammen med Borrell uddelegerer særlige opgaver til enkelte EU-lande, som dermed kan gå foran i håndteringen af bestemte kriser eller spørgsmål.

Søren Søndergaard ville gerne vide, om ministeren havde tænkt sig at komme ind på den meget kaotiske situation i Syrien, hvor hundredtusindvis af mennesker var på flugt? På en høring i Folketinget var det blevet oplyst, at al-Hol-lejren, hvor der opholdt sig 70-80.000 mennesker, havde et vagtpersonale på kun 80 personer, og at EU og medlemslandene ikke bidrog til beskyttelsen af lejrene. I lejren befandt der sig hard core ekstremister, så hvorfor adresserede man på mødet ikke risikoen for, at titusindvis af terrorister kunne oversvømme Europa i løbet

af ingen tid? Ville ministeren sætte sig i spidsen for en indsats fra EU i bevogtningen af terroristerne?

Udenrigsministeren understregede, at situationen i Nordøstsyrien havde været på dagsordenen på det seneste udenrigsministerråd, og der var vedtaget ret skarpe rådskonklusioner, der fordømte Tyrkiets militære operationer. EU-landene havde en stor rolle i levere humanitær nødhjælp og støtte organisationer, der hjalp i Nordøstsyrien. Det var vigtigt, at de europæiske lande stod last og brast i kampen mod IS og lagde pres på for, at der kom en politisk løsning på konflikten. Landet oplevede en borgerkrig, og man skulle også være opmærksom på at respektere de forskellige befolkningsgruppers rettigheder. Den trussel, som terrorister i lejrene udgjorde, var ikke på dagsordenen på rådsmødet, men det var den i FN's koalition mod IS. Der blev arbejdet med forfatningskomiteen, der skal bane vej for en fredelig løsning.

Jan E. Jørgensen mente, at det var oplagt for EU at spille en rolle – også gerne en militær rolle – i forhold til lejrene mere flere tusinde flygtninge – størsteparten radikaliserede, våben-trænede, kampklare og med tidligere tilknytning til IS. Han formodede, at Danmark på grund af retsforbeholdet ville være afskåret for at deltage i en militær EU-operation.

Søren Søndergaard spurgte, hvad ministeren ville gøre, hvis IS overmandede de 80 lejrvagter og slap tusindvis af jihadister løs – og bomberne så begyndte at springe i Europa. Den tanke måtte alle gøre sig, hvis man skulle tage befolkningens sikkerhed alvorligt. Ministeren kunne ikke efterfølgende sige, at han ikke kendte til risikoen. Hvorfor kunne man ikke hjælpe med nogle hegn for at undgå, at jihadisterne brød ud – ligesom EU havde givet Tyrkiet mulighed for at lave hegn, der kunne forhindre flygtninge i at komme ind fra Syrien?

Udenrigsministeren havde svært ved at forestille sig en militær operation i Syrien i EU-regi, idet end ikke FN's Sikkerhedsråd kunne blive enige om, hvordan situationen skulle gribes an. Koalitionen om IS og mødet i Washington var et vigtigt forum for de lande, der arbejder for nedkæmpe IS. Der var stor støtte til FN-sporet og arbejdet med at finde en fredelig løsning på konflikten. Der var stadig meget at gøre, så det var vigtigt for koalitionen og lande, der befandt sig i Syrien at fastholde, at opgaven var langt fra slut.

Alle var frustrerede over situationen i Syrien, og EU havde meget stærkt opfordret Tyrkiet til at tage ansvar for sikkerheden i de områder af Nordøstsyrien, der er under tyrkisk kontrol. Amerikanerne var stadig til stede. Regeringen arbejdede på en lokalforankret retsforfølgelse af krigere så tæt som muligt på, hvor overgreb blev begået.

5. Siden sidst

a) EU's civile krisestyring

Udenrigsministeren: Endelig vil jeg gerne orientere udvalget om den seneste udvikling i EU's civile krisestyringsindsats, civil CSDP.

Gennem EU's civile krisestyringsindsats sender EU-landene som bekendt fagfolk ud til skrøbelige lande og hjælper med blandt andet at opbygge og træne politi- og sikkerhedsstyrker. Indsatsen gør skrøbelige stater bedre i stand til selv at tage vare på deres egen sikkerhed. Ved at bidrage til sikkerhed i vores nærområde bidrager vi også til tryghed i Europa.

F.eks. træner EU-missionen i Mali det lokale politi i at bekæmpe narkosmugling og menneskehandel og støtter grænsesikkerheden i Sahel. I Somalia støtter man kystvagt og politi i indsatsen mod pirater. I Ukraine arbejder man for at bekæmpe korruption og øge befolkningens tillid til politiet. Det forebygger grænseoverskridende kriminalitet og konflikt.

Som forelagt her i udvalget sidste efterår har EU vedtaget en såkaldt civil compact, som er en rammeaftale, der skal forbedre den fælles indsats. Det handler om at gøre civil CSDP mere smidig, fleksibel og samtænkt, så vi kan tilpasse vores fælles indsats dér, hvor der er størst behov, og hvor den gør en forskel. I september lancerede Danmark – som et af de første EU-lande – en ambitiøs national plan for, hvordan målene i rammeaftalen skal nås – både fra dansk side og i EU-kredsen. Planen skal blandt andet lede til mere effektiv rekruttering af krisestyringsekspertes, større lokal beslutningskraft i missionerne og bedre samarbejde på tværs af myndigheder.

I denne måned afholdtes et statusmøde for at markere 1-året for vedtagelsen af rammeaftalen og gøre status for arbejdet. På baggrund af statusmødet skal der nu vedtages rådskonklusioner, som skal give yderligere dynamik og retning for den videre implementering.

EU's civile indsats for krisestyring er en dansk prioritet, og Danmark er et af de lande, som bidrager aller mest til EU's civile missioner. Vi har været en af de mest ambitiøse drivkræfter bag den igangværende proces for at styrke den civile CSDP. Og vi bidrager fast med ca. 50 udsendte, som både er danske politifolk og civile eksperter. Det er et synligt og velanset bidrag for et land af vores størrelse. Samtidig ser vi løbende på, om vi kan gøre mere.

b) EU's arktiske politik

Udenrigsministeren: Jeg vil også kort orientere om Arktis, der – som nævnt den 13. september – har været højt på dagsordenen under det finske formandskab.

Formandskabet har forberedt korte rådskonklusioner om Arktis til godkendelse på udenrigsrådet den 9. december. Konklusionerne anerkender, at ansvaret for udviklingen i Arktis tilfalder de arktiske stater. Men samtidig fremhæves det, at der er behov for internationalt samarbejde om mange af de udfordringer, regionen står over for. Det er vi enige i.

Under forberedelse af konklusionerne udviste medlemslandene generelt stor interesse for Arktis, og konklusionerne opfordrer derfor Kommissionen og Borrell til at tage initiativ til at opdatere EU's arktispolitik. Vi ser frem til at engagere os i processen til den tid.

Punkt 2. Rådsmøde nr. 3739 (almindelige anliggender) den 10. december 2019

EUU alm. del (19) – bilag 210 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Jeg vil nu forelægge dagsordenen for rådsmødet for almindelige anliggender den 10. december. Alle punkter forelægges til orientering.

Den nye kommission er tiltrådt. EU kan nu for alvor komme op i omdrejninger efter en lang proces med udskiftning i institutionerne. Og det er vigtigt, for forhandlingerne om den fremtidige flerårige finansielle ramme (MFF) og drøftelserne af klima trænger sig mere og mere på. Omvendt er Brexit på lavt blus – i hvert fald indtil næste uges parlamentsvalg i Storbritannien.

Det er et rådsmøde med mange dagsordenspunkter. For det første skal vi drøfte den fremtidige flerårige finansielle ramme, hvor vi har fået nogle overordnede tal på bordet. For det andet skal vi drøfte udkast til konklusioner for Det Europæiske Råd i december. For det tredje skal vi gennem en artikel-7 høring af Ungarn og gøre status over retsstatssituationen i Polen. Derudover vil det kommende kroatiske formandskab redegøre for det europæiske semester, og Kommissionens lovprogram for 2020 vil blive drøftet.

1. MFF 2021-2027

– *Politisk drøftelse*

KOM (2018) 0321, KOM (2018) 0326, KOM (2018) 0327, KOM (2018) 0328, KOM (2018) 0323, KOM (2018) 0325 og KOM (2018) 0322

Rådsmøde 3739 – bilag 2 (revideret samlenotat)

KOM (2018) 0321 – bilag 10 (udkast til forhandlingsboks MFF 2021-2027)

KOM (2018) 0321 – bilag 6 (præsentation fra teknisk gennemgang 26/9-19)

KOM (2018) 0321 – bilag 5 (brev vedr. arbejdsmarkedets parter visioner for EU-budgettet 2021-2027)

KOM (2018) 0321 - svar på MFU spm. 1 om, hvordan regeringen fortolker de særlige fleksibilitetsinstrumenter i forhold til betalingsloftet, fra finansministeren
EUU alm. del (19) - svar på spm. 85 om klimatiltag og påvirkning af klimaregnskabet, fra finansministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 84 om, hvilke kriterier og opgørelsesmetoder Kommissionen lægger til grund for beregningerne af de enkelte udgiftsområders klimaeffekter og bidrag til det tværgående klimamål om anvendelse af 25 pct. af midlerne under den flerårige finansielle ramme for 2021-2027 til klimatiltag, fra finansministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 186 om EU's nuværende regler for loftet over medlemsstaternes betalinger til EU, fra finansministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 187 om, hvilke pengereserver, herunder betegnelse/kategori for reserven, Kommissionen ønsker at oprette, fra finansministeren

EU-note (19) – E 7 (EU-note af 5/12-19 om formandskabets kompromisforslag)

EU-note (17) – E 27 (EU-note af 8/5-18 om den flerårige finansielle ramme 2021-2027)

EUU alm. del (19) – bilag 216 (udvalgsmødereferat side 243, senest behandlet i EEU 15/11-19)

Udenrigsministeren: Jeg vil gøre det helt kort, da finansministeren vil orientere udvalget om MFF-forhandlingerne og indholdet i forhandlingsboksen senere i dag.

Jeg forventer, at drøftelserne på rådsmødet vil have fokus på forslaget til revideret forhandlingsboks, der som bekendt også indeholder beløbsangivelser. Forhandlingsboksen er oversendt til udvalget tidligere på ugen. Drøftelsen af MFF skal danne grundlag for den politiske drøftelse, som stats- og regeringscheferne skal have nogle dage senere på Det Europæiske Råd.

Som I ved, er der fortsat store uenigheder. Men med præsentationen af forhandlingsboksen er det min forhåbning, at forhandlingerne nu kan flytte sig fremad og blive mere konkrete. I får som sagt mulighed for at drøfte MFF-forhandlingerne nærmere med finansministeren senere i dag.

2. Forberedelse af Det Europæiske Råd 12.-13. december 2019 (udkast til konklusioner)

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3739 – bilag 1 (samlenotat side 18)

Det Europæiske Råd 12-13/12-19 – bilag 4 (udkast til konklusioner art. 50)

Det Europæiske Råd 12-13/12-19 – bilag 3 (udkast til konklusioner)

Det Europæiske Råd 12-13/12-19 – bilag 2 (udkast til retningslinjer for konklusioner)

Det Europæiske Råd 12-13/12-19 – bilag 1 (udkast til kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Topmødet i december er det sidste ordinære møde i Det Europæiske Råd i 2019. Stats- og regeringscheferne skal drøfte MFF og klima. Jeg forventer, at begge emner vil fylde meget på mødet.

Den reviderede forhandlingsboks er grundlaget for drøftelserne af MFF. Det er ikke realistisk, at der bliver landet en aftale på topmødet i december, men formanden for Det Europæiske Råd vil få til opgave at tage forhandlingerne videre i et forsøg på at lande en aftale i starten af 2020.

Den anden centrale drøftelse på topmødet i december vedrører klima og målet om et klimaneutralt EU senest i 2050. Vi forventer, at Kommissionen lige op til Det Europæiske Råd vil offentliggøre forslag til den såkaldte New Green Deal. Fra dansk side arbejder vi målrettet på at opnå enighed om klimaneutralitet i 2050. Det bliver svære drøftelser, men vi vil arbejde benhårdt for at skabe betydelige fremskridt på klimadagsordenen.

Jeg forventer ikke en større drøftelse af Brexit. Der vil formentlig blive vedtaget korte konklusioner, der understreger EU's vilje til hurtigst muligt at igangsætte forhandlingerne om det fremtidige forhold mellem EU og Storbritannien. Det kan vi fra dansk side støtte. Jeg vender tilbage til Brexit under punktet siden sidst.

Jeg kan desuden ikke udelukke, at en række øvrige emner vil blive rejst på Det Europæiske Råd. Ét af dem er forberedelsen af et EU-Afrika-topmøde i 2020. Et styrket fokus på Afrika er en vigtig prioritet for regeringen, og vi kan derfor støtte, at der sker en grundig politisk forberedelse af et sådant topmøde.

Derudover kan der komme en første drøftelse af Europa-Parlamentets og Kommissionens initiativ om en konference om EU's fremtid.

I forlængelse af topmødet afholdes der desuden et separat eurotopmøde i inklusivt format.

Fra dansk side vil vi gå aktivt ind i drøftelserne af konklusionsudkastet og søge at fremme danske interesser inden for MFF, klima og de øvrige emner.

Rasmus Nordqvist så frem til Kommissionens udspil på klimaområdet. Hvis der var tale om en reel green new deal, som fremlagt af flere europæiske civilsamfundsorganisationer, var den

inspireret af den amerikanske new deal, der gjorde noget reelt for økonomien for at skabe de nødvendige rammer om den grønne omstilling. Man kunne håbe, at det var det, Frans Timmermanns ville fremlægge i Madrid i næste uge inden DER-mødet.

Søren Søndergaard henviste til egne udtalelser under det foregående punkt (dagsordenspunkt 1 på udvalgets dagsorden) om vigtigheden af, at der ikke slipper tusinder af jihadister ud af lejrene i Syrien. Det problem burde også indgå på DER-mødet.

Formanden håbede, at ministeren ville tage Folketingets budskaber om åbenhed i beslutningsprocessen, de grundlæggende værdier og involvering af nationale parlamenter ville indgå på konferencen om EU's fremtid. Fra det seneste COSAC-møde var der udgået et fælles brev fra en række nationale parlamenter, der lagde vægt på, at det på konferencen blev diskuteret, hvordan de kan involveres direkte i beslutningsprocesserne. Hvad syntes ministeren om det?

Udenrigsministeren var enig i udvalgets syn på konferencen om EU's fremtid – både hvad angår åbenhed og inddragelse af nationale parlamenter. Medejerskab og deltagelse i processer er afgørende for den demokratiske legitimitet og for at opnå et bedre lovgivningsarbejde i EU.

3. Opfølgning på møder i Det Europæiske Råd

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3739 – bilag 1 (samlenotat side 20)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

4. Det europæiske semester 2020 – køreplan

– *Præsentation*

Rådsmøde 3739 – bilag 1 (samlenotat side 22)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

5. Kommissionens arbejdsprogram

– *Præsentation*

Rådsmøde 3739 – bilag 1 (samlenotat side 25)

Udenrigsministeren: På rådsmødet forventer jeg, at den nytiltrådte kommission vil præsentere sit arbejdsprogram for 2020. Derefter vil vi have en drøftelse af Rådets forventninger til Kommissionens arbejdsprogram og fokus i lovgivningsprogrammet i de kommende år.

I regeringen er vi enige i mange af Kommissionens prioriteter. Vi vil sætte fokus på, at der leveres resultater på vigtige dagsordener som klima, migration, bekæmpelse af social dumping og kampen mod skatteundgåelse.

Samtidig finder vi det fra dansk side vigtigt, at den nye kommission fortsætter den afgåede Kommissions arbejde med at sikre bedre lovgivning og regulering samt at være stor på de store sager og lille på de små. Det er også vigtigt for os, at der er et godt samarbejde mellem EU's institutioner i lovgivningsarbejdet.

Det er et stærkt hold af kommissærer i den nye kommission, og det er meget positivt, at arbejdet med eksempelvis klima er placeret centralt i Kommissionens ledelse. Jeg ser med stor forventning frem til samarbejdet med den nye kommission. Nu skal der leveres politiske resultater.

Søren Søndergaard spurgte, om ministeren vidste, hvad der var lagt op til i arbejdsprogrammet for det kroatiske formandskab. Og hvad ville han spille ind med der?

Udenrigsministeren sagde, at der på grund af forsinkelsen i nedsættelsen af Kommissionen først ville komme et kommissionsarbejdsprogram i løbet af januar. Det kroatiske formandskab ville først præsentere sit egentlige arbejdsprogram ved overtagelsen af formandskabet ved årsskiftet.

6. Unionens grundlæggende værdier i Ungarn / TEU art. 7, stk. 1.

– *Høring*

Rådsmøde 3739 – bilag 1 (samlenotat side 27)

EUU alm. del (19) – bilag 12 (udvalgsmødereferat side 86, senest behandlet i EUU 13/9-19)

EUU alm. del (19) - svar på spm. 99 om Sveriges opbakning om Kommissionen i relevante sager angående formodede brud på grundlæggende rettigheder og domstolssystemets uafhængighed i EU medlemslande ved Den Europæiske Domstol i Luxembourg, fra udenrigsministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 98 om oprettelsen og finansieringen af et instrument til at beskytte og fremme demokrati og retsstatsprincipper i Europa under EU's budget 2021-2027, fra justitsministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 97 om integrering af beskyttelsen af civilsamfundets råderum, herunder ytrings-, forsamlings- og foreningsfrihed i EU's midler til beskyttelse af retsstaten, fra udenrigsministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 96 om anmodning om, at EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder eller en anden uafhængig instans involveres i forbindelse med artikel 7-høringerne, med henblik på at vurdere hvorvidt Polens og Ungarns indlæg og respons på spørgsmål kan siges at være faktisk korrekte, fra udenrigsministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 95 om kriminalisering af seksualundervisning i Polen, fra udenrigsministeren

Se punkt 7.

7. Retsstatsprincippet i Polen/TEU artikel 7, stk. 1.

– *Status*

KOM (2017) 0835

Rådsmøde 3739 – bilag 1 (samlenotat side 30)

Rådsmøde 3710 – bilag 3 (skriftlig forelæggelse af rådsmøde almindelige anliggender 18/7-19)

EUU alm. del (19) - svar på spm. 99 om Sveriges opbakning om Kommissionen i relevante sager angående formodede brud på grundlæggende rettigheder og domstolssystemets uafhængighed i EU medlemslande ved Den Europæiske Domstol i Luxembourg, fra udenrigsministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 98 om oprettelsen og finansieringen af et instrument til at beskytte og fremme demokrati og retsstatsprincipper i Europa under EU's budget 2021-2027, fra justitsministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 97 om integrering af beskyttelsen af civilsamfundets råderum, herunder ytrings-, forsamlings- og foreningsfrihed i EU's midler til beskyttelse af retsstaten, fra udenrigsministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 96 om anmodning om, at EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder eller en anden uafhængig instans involveres i forbindelse med Artikel 7-høringerne, med henblik på at vurdere hvorvidt Polens og Ungarns indlæg og respons på spørgsmål kan siges at være faktisk korrekte, fra udenrigsministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 95 om kriminalisering af seksualundervisning i Polen, fra udenrigsministeren

Udenrigsministeren: De næste dagsordenspunkter, jeg vil forelægge, er de to igangværende artikel 7-procedurer over for Ungarn og Polen. Som jeg også tidligere har sagt her i udvalget, ser regeringen med stor alvor på situationen i begge lande.

Rådet begyndte som bekendt den formelle høring af Ungarn på rådsmødet i september. Hvor både Danmark og en række andre medlemslande stillede kritiske spørgsmål til den ungarske regering.

De svar, vi fik, har dog ikke mindsket vores bekymringer over situationen i Ungarn. Tværtimod er regeringen fortsat meget bekymret. Derfor er vi glade for, at vi på det kommende rådsmøde skal have endnu en høring.

Vi har et ønske om at få flere og bedre svar fra den ungarske regering. Det gælder ikke mindst, når det kommer til domstolens uafhængighed og forholdene for uafhængige medier i Ungarn. Samtidig er det meget vigtigt, at vi opretholder det politiske pres for at finde løsninger og muliggøre konkrete forandringer i Ungarn.

På rådsmødet vil jeg igen deltage aktivt i høringen og stille kritiske spørgsmål til den ungarske repræsentant. Men samtidig vil jeg selvfølgelig gå konstruktivt til sagen og lytte til de svar, som Ungarn kommer med.

Den igangværende artikel 7-procedure over for Polen er som sagt også på dagsordenen. Her forventer jeg ingen høringssession, men derimod en status fra Kommissionen.

Siden sagen sidst blev forelagt for udvalget inden rådsmødet i juli, har der kun været en begrænset udvikling i selve artikel 7-sporet. Til gengæld har EU-Domstolen igen dømt Polen for brud på EU-retten og kravet om uafhængige domstole.

Det er et vigtigt skridt, og det kan forhåbentlig være med til at sikre, at der bliver rettet op på nogle af problemerne i Polen. Indtrykket har i hvert fald indtil nu været, at netop det kombinerede pres fra artikel 7-proceduren og sagerne ved EU-Domstolen har en effekt.

Derfor er det vigtigt, at vi opretholder det politiske pres på Polen for at sikre, at der bliver fundet tilfredsstillende løsninger på alle problemer. Det gælder ikke mindst, fordi der i oktober var valg i Polen, hvor den polske regering blev genvalgt. Regeringen støtter derfor, at sagen igen er sat på dagsordenen for rådsmødet.

Rasmus Nordqvist henviste til ministerens udsagn om, at man ikke *forventede* en høringssession, blot en status fra Kommissionen. Betød det, at der ikke var en session? Han havde stillet et skriftligt spørgsmål (spørgsmål 97), men svaret var ikke klart. Ville man anmode Kommissionen og Rådet om at integrere beskyttelsen af civilsamfundets råderum, ytringsfrihed, forsamlingsfrihed, foreningsfrihed og mediepluralisme? Og ville man i forbindelse med en status fra Kommissionen tage ordet den 10. januar og foreslå at opgradere spørgsmålet om artikel 7? Der havde været en interessant debat i Europa-Parlamentet om kriminaliseringen af seksualundervisning i Polen og de LGBTI-fri zoner, man havde lavet i landet. Ville Danmark følge op på den debat, hvis Kommissionen ikke selv gjorde det? Kunne ministeren kontakte kolleger og få uddrag af debatten, så den kunne blive bragt ind i rummet på udenrigsmødet?

Halime Oguz ville gerne vide, om der i forhandlingerne om MFF'en var blevet talt om muligheden for at tilbageholde strukturfondsmidler eller andre støttemidler til lande, der overtræder de fundamentale rettigheder og grundlæggende retsstatsprincipper. Eller ville man indføre et mere et mere effektivt sanktionsværktøj for lande som Polen og Ungarn?

Søren Søndergaard bad ministeren om en skriftlig uddybning om den polske højesteret og den præjudicielle afgørelse fra EU-Domstolen. Hvad var der sket, og hvad var konsekvensen?

Udenrigsministeren svarede Rasmus Nordqvist, at det handlede om en bedre beskyttelse af civilsamfundet og i det hele taget en styrkelse af EU's værktøjskasse til brug for at fastholde retsstatsprincipperne. En styrkelse af retsstatsprincippet vil bidrage til en bedre beskyttelse af

civilsamfundets råderum, herunder mediepluralisme, ytringsfrihed, forsamlings- og foreningsfrihed. Ministeren delte helt og holdent Rasmus Nordqvists bekymringer og ville gerne opfordre Kommissionen til at overveje, om der kunne være flere muligheder for at nå det mål. Han henviste i øvrigt til sine svar på spørgsmål 95 og 97.

Til Halime Oguz sagde ministeren, at Kommissionen var kommet med forslag til et retsstatsinstrument. Det var en del af forhandlingsboksen, der var lagt frem. Om det blev vedtaget, afhæng af MFF-forhandlingerne, men det var noget, man fra dansk side støttede varmt.

Ministeren bekræftede, at Søren Søndergaard ville modtage et notat om den polske højesteretsafgørelse. Essensen var, at den polske højesteret selv var nået frem til den konklusion, at det var et problem for retsstaten, at det nationale dommerråd, der bl.a. var med til at afgøre polske dommers ansættelsesforhold, ikke var tilstrækkeligt uafhængigt. Både Kommissionen og Venedigkommissionen havde tidligere fremhævet, at det nationale dommerråd havde gennemgået en markant politisering som følge af retsreformerne.

Rasmus Nordqvist spurgte, om regeringen kunne bede om at få en hørings-session.

Udenrigsministeren sagde, at dagsordenen for udenrigsmødet ikke indeholdt en hørings-session, kun en orientering fra Kommissionen.

8. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

9. Siden sidst

a) Brexit (forventet kommende punkt til forhandlingsoplæg)

Udenrigsministeren: Her vil jeg kort nævne, at jeg efter planen vil forelægge et forhandlingsoplæg for udvalget i starten af 2020 om de kommende forhandlinger om det fremtidige forhold mellem EU og Storbritannien.

Som bekendt skal der være valg i Storbritannien i næste uge, den 12. december. Den videre vej frem i forhold til Brexit afhænger af valgresultatet. Der tegner sig overordnet tre mulige scenarier:

- 1) I tilfælde af konservativt parlamentsflertal: en godkendelse af udtrædelsesaftalen og britisk udtrædelse af EU pr. 31. januar efterfulgt af en hurtig opstart af forhandlingerne om det fremtidige forhold.
- 2) I tilfælde af Labourregering med støtte fra bl.a. Liberaldemokraterne: britisk ønske om genforhandling af udtrædelsesaftalen og ny folkeafstemning og dermed en ny udskydelse af Brexit-datoen.
- 3) I tilfælde af et mudret valgresultat uden flertal for nogen udtrædelsesaftale: et potentielt nyt no deal-scenarie i slutningen af januar.

Hvis Boris Johnson vinder valget den 12. december og får et arbejdsdygtigt flertal i det britiske parlament, må vi formode, at udtrædelsesaftalen kan godkendes, først i det britiske parlament og derefter i Europa-Parlamentet. Det kan i princippet ske allerede før jul, så briterne kan træde ud den 1. januar. Mere realistisk er det nok, at en endelig godkendelse af udtrædelsesaftalen først vil ske i januar, så Storbritannien træder ud den 31. januar.

Efter briterne har forladt EU, skal vi hurtigt i gang med forhandlingerne om det fremtidige forhold mellem EU og Storbritannien. Med udtrædelsesaftalen følger en overgangsperiode, hvor Storbritannien vil være trådt ud af EU, men fortsat er omfattet af EU's regelsæt. Overgangsperioden løber som udgangspunkt frem til udgangen af 2020 med mulighed for forlængelse én gang af enten 1 eller 2 års varighed. Boris Johnson afviser indtil videre, at dette kan komme på tale.

En så kort overgangsperiode giver ikke megen tid til at få det fremtidige forhold på plads. Og disse forhandlinger er om muligt endnu vigtigere – og kan blive lige så vanskelige – som forhandlingerne om udtrædelsesaftalen.

Kommissionen er endnu ikke kommet med et konkret udspil til EU's forhandlingsmandat for disse forhandlinger eller til, hvordan fremtidsforhandlingerne vil blive struktureret. En frihandelsaftale forventes dog at blive et kerneelement. Udspillet vil formentlig først komme umiddelbart efter, at

briterne er trådt ud af EU og dermed er blevet et tredjeland. På grundlag af det udspil vil jeg senere forelægge den danske tilgang til forhandlingsoplæg.

Fra dansk side vil vi naturligvis presse på for, at der bliver tilstrækkelig tid til behandling af forhandlingsmandatet. Men hvis der overhovedet skal være nogen mulighed for at nå i mål inden udgangen af 2020, vil der blive behov for en kort og komprimeret proces. Derfor varsler jeg allerede nu udvalget om dette forventede forhandlingsoplæg i starten af 2020.

Søren Søndergaard opfordrede ministeren til ikke at indtage en snæver holdning til en ny aftale med Storbritannien. Betingelserne for det fremtidige forhold mellem EU og Storbritannien ville ikke bare få betydning for Danmark via medlemskabet af EU, men på en række punkter ville de også få en direkte betydning. Han kunne her nævne Europol, forsvarssamarbejdet og utvivlsomt en række andre områder, hvor det ville være hensigtsmæssigt at se samarbejdet med Storbritannien i en bredere europæisk kontekst.

b) Forhandlingerne mellem EU og Andorra, Monaco og San Marino om en associeringsaftale

Udenrigsministeren: Her vil jeg give en kort status over de igangværende forhandlinger mellem EU og mikrostaterne Andorra, Monaco og San Marino om en associeringsaftale. Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet den 12. december, men man er nået langt i forhandlingerne. Der er derfor en mulighed for, at man når til enighed i løbet af 2020. Jeg vil for god ordens skyld sikre mig, at udvalget er orienteret om processtatussen.

Forhandlingerne om EU's associeringsaftale med Andorra, Monaco og San Marino har pågået siden 2015. Aftalen skal fastlægge en ramme for de tre landes styrkede adgang til og deltagelse i EU's indre marked og udvalgte EU-samarbejdsområder. Aftalen skal bl.a. bidrage til, at EU-lovgivning for det indre marked fortolkes og gennemføres i de tre lande på samme måde som den gør i EU-landene.

Aftalen skal samtidig sikre, at de tre lande løbende overtager ny EU-lovgivning. Det betyder, at spillereglerne for borgere, myndigheder og virksomheder fremover bliver mere ens. Danmark har ikke store interesser på spil, men regeringen finder udviklingen positiv. Medlemslandene har endnu ikke set udkast til aftaletekst.

Jeg vil vende tilbage og orientere udvalget om indholdet af aftalen, når der foreligger et udkast, og inden Rådet træffer beslutning om indgåelse af aftalen.

Udg. Punkt 3. Reformen af EU's fælles landbrugspolitik (CAP):

EUU alm. del (19) – bilag 210 (kommenteret dagsorden)

a) Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget (EGFL) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1307/2013

KOM (2018) 0392

Rådsmøde 3737 – bilag 2 (samlenotat side 6)

KOM (2018) 0392 - svar på spm. 3, om landbrugsstøttemodtagere fra Ungarn, fra ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling

KOM (2018) 0392 - svar på spm. 2 om, hvilken betydning den større fleksibilitet mellem søjlerne under den fælles landbrugspolitik har for konkurrencesituationen mellem landene i EU, fra ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling

KOM (2018) 0392 - svar på spm. 1 om, hvordan landbruget skal bidrage til klimamålsætningen om, at 25 pct. af den flerårige finansielle ramme for 2021-2027 skal anvendes til klimatiltag, fra ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling

KOM (2018) 0392 – bilag 7 (kopi af MOF alm. del - svar på spm.

146-148 om EU's landbrugspolitik)

KOM (2018) 0392 – bilag 6 (miljø- og fødevareministerens kommentar til henvendelsen fra Sammenslutningen af Danske Småøer)

KOM (2018) 0392 – bilag 4 (miljø- og fødevareministerens kommentar til henvendelsen fra NOAH og Frie Bønder - Levende Land)

KOM (2018) 0392 – bilag 3 (henvendelse af 1/11-18 fra Sammenslutningen af Danske Småøer)

KOM (2018) 0392 – bilag 2 (henvendelse af 4/10-18 fra NOAH og Frie Bønder - Levende Land)

b) Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1306/2013

KOM (2018) 0393

Rådsmøde 3737 – bilag 2 (samlenotat side 36)

- c) Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter, om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer, om definition, beskrivelse, præsentation, mærkning og beskyttelse af geografiske betegnelser for aromatiserede vin-produkter, om særlige foranstaltninger på landbrugsområdet i Unionens fjernområder og om særlige foranstaltninger på landbrugsområdet til fordel for de mindre øer i Det Ægæiske Hav**

KOM (2018) 0394

Rådsmøde 3737 – bilag 2 (samlenotat side 47)

Punktet var udgået.

Punkt 4. Rådsmøde nr. 3737 (beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugerbeskyttelse – ligestilling) den 10. december 2019

EUU alm. del (19) – bilag 210 (kommenteret dagsorden)

Ligestillingsministeren forelagde punkterne 3 og 4. Se om de øvrige punkter under dagsordenpunkt 6.

3. Rådskonklusioner om økonomisk ligestilling i EU: Vejen frem efter 2020 (Beijing +25)

– *Vedtagelse af rådskonklusioner*

Rådsmøde 3737 – bilag 2 (samlenotat side 3)

Ligestillingsministeren: Punktet drejer sig om at fremme kvinders og mænds lige økonomiske muligheder i samfundet. Det er en del af den årlige vurdering af medlemsstaternes og EU's implementering af den såkaldte Beijinghandlingsplan, som i øvrigt fylder 25 år til næste år.

Rådskonklusionerne opfordrer bl.a. medlemsstaterne til at lave tiltag, der har til formål at udjævne lønkløften og udligne forskellen i arbejdsmarkedstilknytningen mellem kønnene. Derudover opfordres medlemsstaterne til at styrke ligestillingen på de andre områder, som indgår i Beijinghandlingsplanen. Det drejer sig bl.a. om at bekæmpe vold mod kvinder og at fremme drenges og mænds engagement i ligestillingsarbejdet.

Rådskonklusionerne nævner, at mulige nationale tiltag skal iværksættes i overensstemmelse med forholdene i de enkelte medlemsstater. Og det synes vi jo er fornuftigt med tanke på den danske model.

Regeringen er generelt positiv over for rådskonklusionerne. Desværre har vi igen i år set under forhandlingerne, at enkelte EU-lande modsætter sig de fremskridt, vi har gjort på ligestillingsområdet, og forsøger at rulle rettigheder tilbage – f.eks., når det gælder sundhed og rettigheder på det seksuelle og reproduktive område. Det er et stort problem. Derfor er det vigtigt, at vi fra dansk side støtter dette års rådskonklusioner som et klart signal om, at vi ønsker ligestilling og forsvar for de rettigheder, der er blevet kæmpet for. Det vil jeg selvfølgelig også anvende rådsmødet til.

4. Fremtidens ligestillingspolitik og gender mainstreaming i EU

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3737 – bilag 2 (samlenotat side 4)

Ligestillingsministeren: Under dette punkt lægger formandskabet op til en politisk drøftelse af prioriteter i ligestillingsarbejdet i EU fremover, og hvordan ligestilling kan medtænkes bredt i Kommissionens arbejde.

Drøftelsen skal give input til Kommissionens kommende strategi på ligestillingsområdet. Jeg vil på mødet fremhæve, at vi ønsker både en ligestillingsstrategi og en strategi på LGBTI-området. Jeg vil også rose kommissionsformanden for at have udpeget en ligestillingskommissær, malteseren Helena Dalli.

Fra dansk side har vi selvfølgelig den tilgang, at vi nationalt skal kunne arbejde med ligestillingsområdet med inddragelse af arbejdsmarkedets parter, og det skal EU-initiativer selvfølgelig også tage højde for. Men det betyder ikke, at vi fra dansk side ikke har bidraget aktivt til at løfte barren for ligestillingsarbejdet i EU. Og det vil jeg også sørge for, at vi gør fremadrettet. Det kan eksempelvis være udveksling af erfaringer, når det gælder bekæmpelse af vold mod kvinder. Det kunne også være udviklingen af initiativer til at få flere kvinder ind i de naturvidenskabelige fag. Vi kan også lære af de andre og har jo blandt andet fået inspiration til den landsdækkende kampagnedag Girls' Day in Science, som nu er en national årligt tilbagevendende aktivitet.

Derfor vil jeg på rådsmødet sætte fokus på, at en ligestillingsstrategi må forholde sig til en række emner som f.eks. bekæmpelse af vold – også online – aktivering af unge i ligestillingsarbejdet og behovet for viden om nye temaer i ligestillingsarbejdet.

På rådsmødet vil jeg som nævnt også tydeligt markere, at vi fra dansk side ønsker en strategi på LGBTI-området. Den skal have konkrete initiativer, som kan fremme LGBTI-personers rettigheder og trivsel i EU.

Endelig vil jeg gerne understrege, at rådsmødet også er en anledning til at kæmpe imod de tilbageskridt, som vi ser på ligestillingsområdet i visse EU-lande. Derfor er rådsmødet også en anledning til at forsvare grundlæggende værdier.

Rasmus Nordqvist mente, at det var på tide at opdatere EU-lovgivningen på ligestillingsområdet. EU burde tage ved lære af f.eks. Island og lave fælles lovgivning, der sikrer ligestilling.

Han bakkede op om LGBTI-strategien og mindede om, at der i 2018 blev lavet et nonpaper underskrevet af 19 lande, heriblandt Danmark. Det skulle man følge op på, for man så for tiden alvorlige brud på LGBTI-personers rettigheder i flere EU-lande. Han opfordrede regeringen til at presse på for, at området hurtigt blev en prioritet for den nye kommission.

Morten Messerschmidt spurgte, om det var ministerens ambition at sikre ligeløn i alle 28 EU-lande, eller kun, når det havde relevans for relationer mellem landene. Gennem tiden havde man ellers solgt EU til befolkningen ved at hævde, at landene selv ville tage sig af interne anliggender, mens EU holdt sig til transnationale spørgsmål.

Om LGBTI-rettigheder spurgte han, hvori det grænseoverskridende bestod. Hvis det handlede om fordømmelse af overgreb, havde ministeren Dansk Folkepartis opbakning. Men hvis der var tale om en positivt drevet dagsorden, hvor man ville overbevise landene om at acceptere bestemte ægteskabs- eller samlivsformer og adoptionsregler, som måtte stå i modstrid med holdningerne hos de pågældende landes befolkninger og politikere, ville man ikke blot mangle Dansk Folkepartis opbakning, men også et fundamentalt grundlag i EU-retten. EU skulle ikke blande sig i, hvordan landene fører værdipolitik.

Eva Kjer Hansen spurgte, hvordan ministeren ville gribe diskussionen an med Polen og Ungarn om, at de skal respektere grundlæggende rettigheder, herunder kvinders.

Ligestillingsministeren var enig med Rasmus Nordqvist i, at man skulle følge op på det nævnte nonpaper. Der ville komme et offensivt ligestillingsudspil fra Kommissionen, og det ville regeringen medvirke til. Når det gjaldt ligeløn, ville regeringen bidrage med danske erfaringer om åbenhed, som var hele forudsætningen for, at der var noget at agere og tages stilling ud fra – f.eks. at virksomhederne fremlægger lønstatistikker, der viser, hvor mange kvinder og mænd de har ansat i hvilke jobfunktioner.

Svaret til Morten Messerschmidt lød, at EU naturligvis skulle respektere nærhedsprincippet, men landene skulle dog være enige om målsætningerne. Ja, det var værdipolitik, men det handlede om lige rettigheder og lige muligheder.

Hvad angik LGBTI-strategien, ville regeringen opfordre til, at EU

- sikre den frie bevægelighed for og juridiske anerkendelse af LGBTI-familier;
- satte fokus på diskrimination og fordomme blandt unge;
- fremmede af åbenhed inden for sport og idræt;
- monitorerede eksisterende rettigheder i EU;
- generelt sikre viden om LGBTI-personers trivsel, diskrimination og lige muligheder, og
- tager et globalt ansvar på ligestillingsområdet ved at lægge op til internationalt samarbejde.

Til Eva Kjer Hansen sagde han, at han som første skridt ville tage et møde med den nye ligestillingskommisær, Helena Dalli, allerede på rådsmødet. Han ville da drøfte med hende, hvordan EU kunne lægge pres på Polen og Ungarn.

Mødet blev afbrudt kl. 9.35 og genoptaget kl. 11.00.

Punkt 5. EU's flerårige finansielle ramme (MFF) for 2021-2027

– Tidlig forelæggelse

KOM (2018) 0321 og KOM (2018) 0322

KOM (2018) 0321 – bilag 8 (revideret samlenotat)

KOM (2018) 0321 – bilag 10 (udkast til forhandlingsboks 2021-2027)

KOM (2018) 0321 – bilag 6 (præsentation fra teknisk gennemgang 26/9-19)

KOM (2018) 0321 – bilag 5 (brev vedr. arbejdsmarkedets parter visioner for EU-budgettet 2021-2027)

KOM (2018) 0321 - svar på MFU spm. 1 om, hvordan regeringen fortolker de særlige fleksibilitetsinstrumenter i forhold til betalingsloftet, fra finansministeren
EUU alm. del (19) - svar på spm. 85 om klimatiltag og påvirkning af klimaregnskabet, fra finansministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 84 om, hvilke kriterier og opgørelsesmetoder Kommissionen lægger til grund for beregningerne af de enkelte udgiftsområdernes klimaeffekter og bidrag til det tværgående klimamål om anvendelse af 25 pct. af midlerne under den flerårige finansielle ramme for 2021-2027 til klimatiltag, fra finansministeren

EUU alm. del (181) - svar på spm. 186 om EU's nuværende regler for loftet over medlemsstaternes betalinger til EU, fra finansministeren

EUU alm. del (181) - svar på spm. 187 om, hvilke pengereserver, herunder betegnelse/kategori for reserven, som Kommissionen ønsker at oprette, fra finansministeren

EU-note (19) – E 7 (EU-note af 5/12-19 om formandskabets kompromisforslag)

EU-note (17) – E 27 (EU-note af 8/5-18 om den flerårige finansielle ramme 2021-2027)

EUU alm. del (19) – bilag 210 (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (19) – bilag 216 (udvalgsmødereferat side 243, senest behandlet i EEU 15/11-19)

Finansministeren: Jeg vil gerne indlede med at takke udvalget for muligheden for at komme og orientere om den seneste udvikling i MFF-forhandlingerne. For en god ordens skyld bør det understreges, at jeg i dag ikke beder om et forhandlingsmandat. Jeg vender tilbage til udvalget på et senere tidspunkt med et forhandlingsoplæg.

Det finske formandskab udsendte i mandags den 2. december en revideret forhandlingsboks. Heri indgår for første gang konkrete beløbsangivelser for en række programmer. Jeg er her i dag for – sammen med dygtige embedsfolk – at orientere om det finske udspil. Det er vigtigt at sige, at vi stadig analyserer og har ubesvarede spørgsmål til, hvad finske formandskab har sendt.

Timing af mandat

Det er min vurdering, at både udvalget og regeringen er bedst tjent med, at vi får større klarhed over forhandlingssituationen og det finske kompromisforslag, før jeg forelægger forhandlingsoplæg for udvalget.

Selv om MFF-forslaget fra det finske formandskab er udgangspunktet for MFF-drøftelsen i Det Europæiske Råd i næste uge, står det fuldstændig klart, at der ikke kommer en aftale på plads på det møde. I udkastet til konklusioner er der blot lagt op til en første drøftelse af den nye forhandlingsboks og til, at processen for de videre forhandlinger nu overlades til den nye formand for Det Europæiske Råd, Charles Michel.

Det er på den baggrund, at jeg har vurderet, at det er bedst at tage drøftelsen om et forhandlingsmandat i starten af det nye år. Det vil samtidig give os mulighed for at komme bedre ned i detaljerne og få svar på spørgsmål til det, der er sendt fra formandskabet. Jeg ser dog mødet i dag som en god anledning til at informere om, hvad vi på nuværende tidspunkt kan sige. Samtidig giver det mulighed for, at jeg kan høre om de foreløbige overvejelser, I som udvalg måtte have gjort jer om budgettet, sådan at det kan indgå i regeringens videre overvejelser frem mod forhandlingsoplægget.

Som supplement til min gennemgang vil jeg gerne lægge op til, at mine embedsmænd kan svare på eventuelle tekniske spørgsmål fra udvalget. Derudover er skriftlige svar naturligvis en mulighed som altid, ikke mindst i lyset af, at vi som sagt kun har haft forhandlingsboksen i få dage.

Det er vigtigt for mig, at udvalget kan forholde sig til et forhandlingsoplæg og denne proces på et så oplyst grundlag som muligt. Derfor kommer jeg som sagt tilbage i begyndelsen af det nye år for at forelægge et forhandlingsoplæg. Til den tid vil jeg bestræbe mig på, at alle spørgsmål, som udvalget måtte have haft skriftligt eller mundtligt, er afklaret, og at vi således har det bedst mulige indblik i forhandlingssituationen.

Med udgangspunkt i drøftelserne fra sidst vil jeg også gerne sige, at det er meget vigtigt for regeringen at have et godt samarbejde med Europaudvalget. Det gælder i alle sager og dermed naturligvis også, når det drejer sig om budgettet for de kommende år. Derfor tænker jeg, at det sideløbende er vigtigt, at der er en god proces som opfølgning på den diskussion, vi havde sidst. Jeg har forstået det sådan, at der skal være møde mellem udenrigsministeren og udvalgsformanden inden for kort tid med henblik på at se, hvordan vi kan sørge for, at det samarbejde, der er mellem regering og udvalg om mandatgivning, bliver så godt og konstruktivt som muligt, sådan at der er tilfredshed på begge sider af bordet. Det synes jeg er fornuftigt, og jeg byder den dialog velkommen. Skulle der være behov for yderligere skridt, må vi tage det efter udenrigsministerens drøftelse med formanden. Set med regeringens øjne er det her en god lejlighed til i fællesskab at blive klogere både på forhandlingsboksen og på hinandens synspunkter, så mandatet til sin tid kan tages på et så fyldestgørende grundlag som muligt. I tilfælde af at der på baggrund af drøftelserne mellem udenrigsministeren og udvalgets formand

bliver taget nye initiativer, vil det selvfølgelig også indvirke på dem måde, vi samarbejder på om denne sag.

Den finske forhandlingsboks

Nu til sagens kerne. Den finske forhandlingsboks, som vi fik tilsendt i mandags, er sendt videre til udvalget i fortrolighed og er desuden beskrevet i det reviderede samlenotat, udvalget har fået oversendt.

Forhandlingsboksen udgør det første kompromisforslag i forhandlingerne om den næste MFF og som nævnt et forslag, der klart bærer præg af, at vi stadig er på et tidligt stadium i forhandlingerne. Selv om det er et meget detaljeret forslag, er der fortsat mange uafklarede forhold, der først skal håndteres senere.

Det står dog klart, at MFF'en vil have betydelige konsekvenser for vores EU-bidrag og dermed betydelige konsekvenser for vores muligheder her i Danmark for at realisere vores politiske prioriteter i Folketinget. Derfor er det helt centralt, at vores fokus fastholdes på at reducere udgiftsniveauet markant. Alt andet vil tjene til at sætte forhindringer op for de prioriteter, vi gerne vil sætte i gang herhjemme. Efter de netop overståede finanslovsforhandlinger kan jeg godt røbe, at det vil være temmelig uhensigtsmæssigt, hvis vi i de kommende år skal til at håndtere store nye ekstraregninger til EU. Men lad mig samtidig gøre det klart, at vores bidrag til EU kommer til at stige. Opgaven er så at finde ud af med hvor meget.

Jeg vil også gerne slå fast, at denne tilgang ikke er et udtryk for en skepsis over for EU. Tværtimod skal den ses i lyset af et oprigtigt ønske om bruge EU bedst muligt og at arbejde for et bedre EU, der fokuserer på de store, fælles udfordringer, vi står over for. Et EU, der lader medlemslandene selv håndtere de opgaver, medlemslandene bedst selv kan håndtere, så de fælles kræfter fokuseres bedre i et EU, der orienterer sit budget mere mod fremtiden og ikke bare sørger for at opretholde status quo.

I forhandlingsboksen lægger det finske formandskab op til et samlet udgiftsniveau inden for den flerårige ramme på 1.087 mia. euro. Det svarer til 1,07 pct. af EU's BNI. Hertil kommer, at der fortsat lægges op til, at der skal kunne afholdes en række udgifter uden for den flerårige ramme. Det drejer sig om i alt 18 mia. euro. Samlet set lægger formandskabet således op til et udgiftsniveau på 1.105 mia. euro. Det er 56 mia. euro lavere end Kommissionens forslag, så det overordnede billede er, at udgiftsniveauet bevæger sig i den rigtige retning set med regeringens øjne, om end vi langtfra er i mål.

Formandskabet har reduceret udgifterne til samhørighedspolitikken yderligere og skåret i nogle af de meget store stigninger på enkelte udgiftsprogrammer. I forhandlingsboksen er administrationsudgifterne også mindsket i forhold til Kommissionens forslag. Men der er stadig tale om en stigning i forhold til i dag. Eneste undtagelse er på landbrugsområdet, hvor formandskabet har lagt op til at øge udgifterne sammenlignet med Kommissionens forslag.

På indtægtssiden står næsten alle muligheder fortsat åbne.

Uddybende gennemgang af forhandlingsboksen

For udgiftskategori 1, der indeholder de såkaldte vækstpolitikker, foreslås det at begrænse nogle af de meget store stigninger sammenlignet med i dag. Der er dog stadig lagt op til en substantiel stigning.

Udgiftskategori 2 dækker over det, Kommissionen kalder samhørighed og værdier. Her lægger formandskabet op til at finde 18 mia. euro i besparelser.

I udgiftskategori 3, der primært vedrører landbrugsstøtten, lægges der op til en stigning i udgiftsniveauet sammenlignet med Kommissionens forslag. Formandskabet foreslår således at tildele yderligere 10 mia. euro til landdistriktspolitikken.

Både udgiftskategori 4 vedrørende migration og grænsekontrol og udgiftskategori 5 vedrørende forsvar og sikkerhed stod med Kommissionens forslag til særdeles betydelige budgetstigninger – henholdsvis en tredobling og en tolvdobling. I forhandlingsboksen lægges op til, at disse stigninger begrænses, sådan at vi er nede på henholdsvis en fordobling og en syvdobling af udgifterne sammenlignet med i dag.

Udgiftskategori 6 omhandler de eksterne politikker – det, Kommissionen kalder naboskab og verden. Kategorien reduceres med ca. 5 pct. sammenlignet med Kommissionens forslag. Der er tale om reduktioner spredt på alle områder undtagen den humanitære bistand. Størst reduktion falder på førtiltrædelsesstøtten, der sænkes med 1,5 mia. euro. For de eksterne politikker samlet set er der dog tale om en stigning sammenlignet med i dag.

For udgiftskategori 7's vedkommende – administrationsområdet – lægges op til at reducere udgiftsniveauet for EU's institutioner med 2 mia. euro. Men der er fortsat tale om en stigning på knap 3 mia. euro sammenlignet med i dag.

Formandskabet lægger ligesom Kommissionen op til, at en række instrumenter teknisk placeres uden for den flerårige ramme. I forhandlingsboksen står disse instrumenter til at blive reduceret sammenlignet med Kommissionens forslag, så der nu er tale om i alt 18 mia. euro, som kan anvendes ud over udgiftslofterne.

På klimaområdet foreslår formandskabet at indskrive målet om klima-mainstreaming på mindst 25 pct. Det er altså et minimumsmål for, hvor stor en del af udgifterne der skal rettes mod klimaformål. Samtidig lægges der op til, at Kommissionen skal rapportere herom årligt.

Endvidere lægger formandskabet op til at der indføres en retsstatsmekanisme, som skal beskytte EU's budget mod det, der kaldes generaliserede mangler, hvad angår retsstatsprincippet.

Hvis vi vender os mod indtægtssiden, altså hvordan budgettet finansieres, indeholder forhandlingsboksen ikke meget nyt. Alle store spørgsmål er fortsat helt åbne. Det er som forventet, da indtægtssiden først vil kunne afgøres af stats- og regeringscheferne.

Formandskabet har lagt op til, at man skal gå videre med en ny plastbaseret indtægtskilde, og at man ikke skal gå videre med et bidrag baseret på en fælles selskabsskattebase. Det fremgår dog også, at formandskabet ikke helt vil afskrive forhandlinger om et bidrag baseret på CO₂-kvotehandling i fremtiden.

En beslutning om momsbidragets fremtidige indretning er udsat. I forhandlingsboksen er angivet to muligheder: en afskaffelse af bidraget eller et revideret bidrag med henblik på at gøre administrationen lettere.

Også for rabatternes vedkommende er beslutningen udsat. Det fremgår alene af boksen, at rabatterne udløber med udgangen af 2020, og at der skal tages stilling til rabatspørgsmålet på et senere tidspunkt.

Regeringens holdning

Jeg finder det positivt, at formandskabet nu tager hul på diskussionen om konkrete budgetreduktioner. Der skal dog ikke herske tvivl om, at regeringen mener, at forslaget ikke er konsekvent nok, når det gælder de økonomiske realiteter uden Storbritannien – hverken på det overordnede udgiftsniveau, den danske rabat eller når det handler om modernisering af budgettet. Den holdning vil vi sammen med ligesindede lande give klart udtryk for og fastholde i det videre arbejde.

Storbritanniens udtræden af EU efterlader et betydeligt hul i EU's budget. Briterne har hidtil bidraget med 10-15 mia. euro netto om året. Det er altså penge, vi nu mangler. Vi mener, at EU-budgettet skal tilpasses den nye økonomiske virkelighed i et EU bestående af 27 medlemslande. Det vil ikke komme som en overraskelse for nogen, at regeringens holdning fortsat er, at budgettet skal holdes på de nuværende 1,00 pct. af EU's bruttonationalindkomst (BNI). Det vil betyde, at EU's udgifter kan stige, i takt med at økonomien vokser. Det mener regeringen er en rimelig tilgang, der sikrer, at EU fortsat kan løfte vigtige, fælles opgaver. Men det betyder selvfølgelig også, at EU kommer til at skulle prioritere.

Regeringen mener, at der fortsat skal ydes et stort bidrag til EU-budgettet, men også, at det skal være inden for en rimelig grænse. De stigninger i EU-bidraget, Kommissionen lægger op til, vil betyde, at vi hvert år skal undvære milliardbeløb, der ellers kunne være brugt på bl.a. velfærd herhjemme.

Det er fortsat regeringens holdning, at det ikke alene handler om, at budgettet har den rigtige størrelse. Det er også helt centralt, at der er rimelighed i, hvordan regningen fordeles. Vi mener, at måden EU-budgettet finansieres på i dag, fungerer godt, og ser egentlig ikke nogen grund til at ændre radikalt på systemet, hvis det bare handler om at flytte rundt på regningen.

Men vi er åbne over for at undersøge og drøfte grønne indtægtskilder, hvis det kan forbedre miljø eller klima og ikke stiller Danmark ringere økonomisk.

Samtidig er jeg nødt til at slå fast, at vi har meget svært ved at se, hvordan det skulle lade sig gøre at sikre en rimelighed i, hvordan regningen fordeles, uden at der fortsat er rabatter. Vi kan ikke acceptere en tilbagevenden til situationen før den indeværende finansielle ramme, hvor Danmark betalte til at finansiere andre velhavende landes rabatter. Der var tale om en uacceptabel negativ særbehandling af Danmark.

Det er endvidere fortsat regeringens holdning, at vi aktivt bør forfølge en række centrale indholdsmæssige prioriteter i MFF-forhandlingerne. Det er vigtigt, at vi sikrer en fornuftig anvendelse af EU-midlerne. Vi mener helt generelt, at EU's udgifter i langt højere grad end i dag skal målrettes de største fælles udfordringer. Til gengæld skal der bruges mindre på traditionelle politikområder og på de områder, hvor EU-merværdien er til at overse.

Vi er også optaget af at prioritere migrationsindsatsen. Et styrket EU-budget bør bidrage til færre spontane asylansøgere i Europa og bedre beskyttelse til langt flere flygtninge og asylansøgere i nærområderne og langs migrationsruterne. Det ser vi som et naturligt skridt på vej mod et mere retfærdigt og humant asylsystem. Det handler bl.a. om en betydelig styrkelse af den europæiske grænseforvaltning og beskyttelse af de ydre grænser, men også om indsatsen i Afrika og nærområderne. Vi skal skabe bedre fremtidsmuligheder for de unge afrikanere, hvormed vi kan imødegå nogle af de grundlæggende årsager til, at folk forlader deres hjem og bevæger sig ud på en ofte farefuld rejse mod Europa.

Også EU's klimaindsats må og skal prioriteres højere end i dag. Det handler først og fremmest om måden, vi bruger pengene på. Her skal vi i meget højere grad end i dag indtænke klima som en tværgående prioritet. Andelen af EU's udgifter, der rettes mod klimaformål, skal derfor øges. Det er dog vigtigt at understrege, at udgiftsmål ikke kan stå alene; der er behov for en bedre opfølgning på klimaindsatsen og et øget fokus på den faktiske klimaeffekt. Det er i sidste ende det, det handler om.

Vi skal også prioritere forskningsindsatsen i EU og investere i tiltag, som styrker Europa, udvikler nye grønne teknologier og sikrer vores arbejdspladser. Den europæiske forskningsindsats, hvor der fokuseres på de dygtigste forskere og de bedste projekter på tværs af Europa, er et væsentligt element i arbejdet for at fremme EU's konkurrenceevne.

Desuden er det også vore klare holdning, at EU's administrationsudgifter – på linje med resten af budgettet – skal tilpasses en situation med 27 medlemslande. Når et land står til at forlade EU, og vi mister en af de største bidragsydere til EU's budget, er det logisk også at se på antallet af ansatte i EU.

Endelig er vi fra regeringens side opmærksomme på den store betydning, EU's nuværende støtte til Grønland har for den grønlandske del af rigsfællesskabet. Bevillingen hertil bør derfor fastholdes.

Afsluttende bemærkninger

Hermed har jeg givet udtryk for regeringens holdning til de centrale spørgsmål. Det er i sagens natur sådan, at vi vender tilbage om den del, når der skal tages et forhandlingsmandat, herunder om, hvilken vægt vi vil lægge på de enkelte elementer. Det kunne naturligvis være nyttigt for regeringens arbejde, hvis partierne allerede i dag ønsker at afgive nogle meldinger, som vi kan tage med i vores overvejelser – men ellers tager vi bare fat på helt normal vis, når jeg vender tilbage med et forhandlingsoplæg efter nytår.

Søren Søndergaard håbede ikke, at det møde, formanden angiveligt skulle have med udenrigsministeren, ville erstatte diskussionen med udvalget om de fremtidige retningslinjer. Enhedslisten var utilfreds med en situation som den i forbindelse med 2020-budgettet, hvor et flertal i udvalget ikke følte, at det, de havde givet mandat til, blev afspejlet i regeringens ageren i forhandlingerne. Hvad enten fejlen lå det ene eller det andet sted, var det en uheldig procedure, som man måtte rette op på.

Han foreslog inden mandatgivningen at afholde et lukket møde, hvor regeringen redegjorde for MFF-forhandlingssituationen og de forskellige parters synspunkter. Når vedtagelsen skal ske med enstemmighed, må man fastlægge sin forhandlingsposition efter, hvad andre spiller ind med og ser ud til at stå stejlt på.

Regeringens tilgang var foreløbig ikke Enhedslistens kop te. Der lod ikke til at være noget, regeringen havde til hensigt at lægge afgørende vægt på. Det ville reelt betyde en accept af, at budgettet kunne komme over 1 pct. af BNI.

Formanden indvendte, at man ikke kunne slutte, hvilken vægt regeringen lagde på hvilke elementer, når den endnu ikke forelagde et forhandlingsoplæg.

Søren Søndergaard tog formandens kommentar til efterretning, men ville til gengæld meddele, at Enhedslisten i hvert fald lagde afgørende vægt på, at budgettet ikke kom over 1 pct. Så kunne det godt være, at resultatet ville lande på 1,001 pct., og at regeringen endte med at måtte tage et parlamentarisk forbehold og drøfte det i udvalget, før den kunne sige endeligt ja i EU; men udgangspunktet om at lægge afgørende vægt på et loft var nødvendigt for at få en reel diskussion om, hvor der skulle spares. Uden det loft ville alle lande i stedet komme med forslag til, hvor der kan bruges flere penge. Sådan havde han også forstået statsministerens seneste forelæggelse af mødet i Det Europæiske Råd.

Han bad ministeren oplyse, hvad den procentvise stigning for forsvarsområdet lød på i kompromisforslaget sammenlignet med MFF'en for 2014-2020. Ministeren havde oplyst, at kategori 5 stod til en syvdobling, men dækkede den kategori over alt, der har med forsvar at gøre? Det så ud, som området reelt stod til mere end en syvdobling.

Desuden udbad han sig et notat, der redegjorde for ændringen i den langsigtede udviklingsbistand vs. akut hjælp. Det var svært at gennemskue. Det er strålende at give midler til akut hjælp, men uden en langsigtet bistand af en vis størrelse tvinges man til at hoppe fra tue til tue.

Endelig spurgte han, om ministeren forventede, at MFF'en kunne færdigforhandles under det kroatiske formandskab.

Formanden forsikrede Søren Søndergaard om, at hendes forestående møde med udenrigsministeren på ingen måde ville erstatte den drøftelse, udvalget skulle have om det videre forløb efter diskussionen om mandatet til 2020-budgettet. Hun ville vende tilbage til medlemmerne desangående. Hun mindede desuden om, at ministeren og udvalget ved ministerens seneste besøg var blevet enige om, at der skulle indkaldes til en nøjere gennemgang, når regeringen var blevet klogere på forhandlingsrammen.

Jan E. Jørgensen meddelte, at Venstre delte ønsket om en fremadrettet løsning, for situationen vedrørende 2020-budgettet var ikke holdbar. Han havde dog forståelse for, at regeringen skulle tildeles en vis manøvredygtighed. Det kunne være svært at vinde et spil poker, hvis man spillede med åbne kort. På den baggrund støttede han Søren Søndergaards idé om et lukket møde, hvor regeringen kunne redegøre for de forskellige landes positioner

Venstre bakkede op om den budgetrestriktive linje, for den havde den tidligere regering som bekendt selv anlagt. Men det var også vigtigt, hvad pengene blev brugt på, og at man kæmpede for de danske prioriteter.

Finansministeren fandt Søren Søndergaards forslag om et lukket møde klogt og gav tilsagn om at afholde det.

Han gentog formandens pointe om, at man ikke kunne aflæse af dagens forelæggelse, hvilken vægt regeringen ville lægge på hvilke elementer. Det kom først med forhandlingsoplægget. Han noterede sig ikke desto mindre Enhedslistens udmelding.

NOT Svarene på Søren Søndergaards spørgsmål om forsvarsudgifterne og det langsigtede udviklingsprogram ville han oversende skriftligt.

På spørgsmålet om, hvorvidt MFF'en kunne falde på plads under det kroatiske formandskab, svarede han, at det var formandskabets mål, og at han havde nogen særlig grund til at tro, at det ikke skulle lykkes.

Han var enig i Jan E. Jørgensens betragtninger om, at det var en politisk kunst at finde balancen mellem holdningen til budgetloftet og holdningen til, hvad pengene bliver brugt på.

Halime Oguz henviste til, at budgetrammen for klimarelaterede udgifter ville stige fra 20 til 25 pct. Havde regeringen en ambition om at hæve den yderligere, f.eks. til 30 pct., og ville den arbejde for, at MFF'en levede op til Parisaftalens målsætninger?

Finansministeren præciserede, at der var tale om mindst 25 pct. og svarede, at regeringen ville arbejde for mere end 25 pct. Her lagde man op til, at EU levede op til sin del af Parisaftalen.

Formanden indvendte, at udvalget i de tekniske gennemgange var blevet gjort opmærksomt på, at det ikke er alt inden for den klimarelaterede kategori, der er lige grønt. En jernbane blev f.eks. kategoriseret som grøn uanset energiform. Der var behov for en diskussion af, hvad man mener med klimarelateret. Nok så vigtigt var spørgsmålet om, hvor vidt de resterende 75 pct. var neutrale eller sorte i klimamæssig forstand.

Finansministeren var enig med formanden og lagde op til en drøftelse af de aspekter på det lukkede møde, han og udvalget nu var blevet enige om.

Formanden ville sørge for, at der blev sat god tid af, så mødet kunne handle om både karakteren af de grønne kategorier og landepositionerne.

Punkt 6. Rådsmøde nr. 3737 (beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugerbeskyttelse – beskæftigelse, socialpolitik, sundhed) den 9.-10. december 2019
EUU alm. del (19) – bilag 210 (kommenteret dagsorden)

Sundheds- og ældreministeren forelagde punkterne 1-2, mens beskæftigelsesministeren forelagde punkterne 6-8. Punkterne 3-5 blev forelagt af ligestillingsministeren; se dagsordenpunkt 4. Alle punkter var til orientering.

1. Trivselsøkonomi – investering i sundhed som en nøglekomponent og næste skridt
– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3737 – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (19) – bilag 140 (udvalgsmødereferat side 99, rådskonklusioner forelagt 11/10-19)

Sundheds- og ældreministeren: Trivselsøkonomi har været en prioritet under det finske formandskab. Begrebet dækker over en tilgang, hvor der er fokus på samarbejde på tværs af sektorer. Ideen er, at vækst og velfærd hænger sammen, og at velfærd ikke udelukkende kan måles på BNP.

Der blev den 24. oktober vedtaget rådskonklusioner om trivselsøkonomi. Beskæftigelsesministeren orienterede udvalget om dette den 11. oktober. Drøftelsen på det kommende rådsmøde tager bl.a. udgangspunkt i de rådskonklusioner.

Formandskabet har lagt op til, at vi under drøftelsen har særligt fokus på mental sundhed, sund aldring og digitalisering. Formandskabet fremhæver alle tre områder som vigtige, når man taler om trivselsøkonomi. Konkret spørger formandskabet til input til en forventet EU-strategi for mental sundhed. I forhold til sund aldring beder formandskabet om input til mulige indsatser, der kan fremme en aktiv og sund aldring.

Endelig fremhæver formandskabet Kommissionens idé om en europæisk platform for sundhedsdata, et såkaldt European Health Data Space. Det er et initiativ, som den nye kommissionsformand har fremhævet som en prioritet på sundhedsområdet. På rådsmødet skal det drøftes, hvordan medlemslandene og Kommissionen i de kommende år kan arbejde hen imod at etablere en sådan platform. Vi kender ikke meget til det initiativ endnu, men det vil have til formål at fremme udveksling af sundhedsdata og støtte forskning i nye forebyggelsesstrategier, behandlinger, lægemidler og medicinsk udstyr.

Regeringens generelle holdning til drøftelsen om trivselsøkonomi

Regeringen er generelt positivt indstillet over for trivselsøkonomidagsordenen. Sundhed er et mål i sig selv, men et godt helbred i befolkningen kan også bidrage til den økonomiske vækst.

Når vi taler om mental sundhed, er det vigtigt at sætte fokus på forebyggelse, kvalitet i behandlingen, inddragelse af patienter og deres netværk, afstigmatisering samt forskning og viden.

Hertil kommer betydningen af et velfungerende samarbejde på tværs af sektorer, og at vi tager hånd om udfordringen med ulighed i sundhed. I Danmark har vi gode eksempler på samarbejde mellem sektorer, og regeringen har meget fokus på at nedbringe ulighed i sundhed. Også hvad angår sund aldring, mener vi fra dansk side, at det er vigtigt med en bred indsats, der involverer forskellige sektorer og aktører.

Regeringen ser generelt positivt på initiativer, der kan understøtte udveksling af patientdata til brug for konkret patientbehandling. Derimod ønsker vi at lægge en meget forsigtig linje ved indsamling og udveksling af sundhedsdata til forskning på tværs af landegrænser. Regeringen vil derfor også fremhæve respekten for national lovgivning og hensynet til datasikkerhed, når vi på rådsmødet skal drøfte ideen om en europæisk platform for sundhedsdata.

2. Europæisk lægemiddelpolitik – styrket samarbejde og koordination med henblik på at forbedre adgang til medicin

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3737 – bilag 1 (samlenotat side 5)

Sundheds- og ældreministeren: Der er lagt op til en drøftelse med fokus på adgang til medicin, som også er en prioritet for den nye kommission. Helt konkret vil formandskabet gerne drøfte mulige tiltag, som medlemsstaterne og Kommissionen kan sætte i gang for at sikre bedre adgang til nye og gamle lægemidler i EU – altså både dem, der er i patent, og dem, der er ude af patent.

Adgang til medicin er essentiel for vores sundhed og tryghed. Derfor skal danske og europæiske borgere kunne være sikre på, at de har adgang til den nødvendige medicin.

Desværre har EU og Danmark den seneste tid oplevet generelle forsyningsvanskeligheder. Det betyder, at vi ikke kan være hundrede procent sikre på, at vi kan få den medicin, vi har brug for, når vi er på apoteket eller på sygehuset. Det skaber en helt naturlig utryghed blandt borgerne.

Heldigvis arbejder mange dygtige læger, farmaceuter og andet sundhedspersonale hårdt for, at borgerne ikke skal opleve gener ved forsyningsvanskelighederne.

At minimere forsyningsvanskeligheder er en kompleks problemstilling, der rækker langt ud over Danmarks grænser. Det er ikke nok at arbejde for løsninger på nationalt plan. Vi må samtidig se på, hvad vi kan gøre i fællesskab i EU. For nogle EU-lande er løbende og tilstrækkelig forsyning langtfra den største udfordring. De oplever faktisk slet ikke at have adgang til nye lægemidler, simpelthen fordi lægemiddelvirksomhederne ikke ønsker at markedsføre deres produkter i de pågældende lande.

Nogle lande oplever også, at deres lægemidler sælges videre til andre EU-lande, som er i stand til at betale en højere pris. Det er ikke de problemer, vi har i Danmark, men det er vigtigt, at vi tager os af det samlede billede i EU og landenes fælles udfordringer.

I diskussionen om adgang til medicin er det også vigtigt at være opmærksom på balancen mellem en løsere regulering af markedet og billige lægemidler på den ene side og tættere regulering og deraf følgende dyrere lægemidler på den anden side.

Regeringens generelle holdning til drøftelsen af lægemiddelpolitik i EU

Udfordringer med forsyningsikkerhed er forskelligartede fra medlemsland til medlemsland. Det er derfor regeringens holdning, at Kommissionen skal angribe sagen fra flere sider samtidig – og således have en flerstrengt tilgang.

Det er vigtigt for regeringen at have øje for balancen mellem regulering og pris. Udgifter til lægemidler udgør i forvejen en stor del af sundhedsbudgettet. Får vi dyrere lægemidler på det danske og europæiske marked, er der risiko for, at det vil ramme socialt udsatte borgere og mindre velstående lande hårdt. Det skal vi selvfølgelig gøre alt for at undgå. På rådsmødet den 9. december vil jeg derfor opfordre til, at Kommissionen laver en dybdegående undersøgelse af, hvilke konkrete initiativer der kan sikre bedre forsyningssikkerhed og tilgængelighed af lægemidler i medlemslandene. For vi skal være sikre på, at vi kender konsekvenserne af forskellige tiltag – i alle dele af forsyningskæden og i hele EU.

Jeg har også aftalt et møde med den nye kommissær for sundhed og fødevarerikkerhed, Stella Kyriakides, i tilknytning til selve rådsmødet. Ved vores møde skal vi bl.a. drøfte den nye kommissions prioriteter på sundhedsområdet.

Ulla Tørnæs roste ministeren for en grundig og sober forelæggelse, men var forundret over, at man i det 21. århundrede ikke kunne sikre europæerne adgang til livsnødvendig medicin. Hun mente, at ministeren og hans kolleger var på en bunden opgave, hvor det var nødvendigt at finde en løsning.

Sundheds- og ældreministeren var enig i, at der var tale om en bunden opgave. Problemet syntes voksende på grund af globaliseringen af medicinalproduktionen, og på møder mellem EU-ministrene fyldte emnet meget. Når regeringen fandt det vigtigt med en flerstrengt tilgang, skyldtes det, at flere af de umiddelbare løsninger kunne risikere at skabe nye problemer. Nogle lande havde f.eks. planer om at opbygge lagre af kritisk medicin. Det var i så fald de største og mest velstillede lande, hvilket ville skabe endnu større problemer for de øvrige. Dertil kom, at ikke al medicin kan holde sig i lang tid.

Jan E. Jørgensen bad ministeren be- eller afkræfte forlydender om, at de seneste forsyningsvanskeligheder skyldtes bekymrede briter, der hamstrede lægemidler på grund af usikkerheden om konsekvenserne af Brexit.

Sundheds- og ældreministeren kunne ikke svare på stående fod, men ville undersøge sagen nærmere og orientere udvalget, hvis det lykkedes at skaffe den viden.

Søren Søndergaard spurgte, om det kunne lade sig gøre at løse problemerne med medicinfor- syning på EU-plan uden at udfordre danske medicinalindustrier?

Sundheds- og ældreministeren svarede, at problemerne ikke kunne løses i Danmark alene. Nogle af dem kunne løses på EU-plan, men især produktionen af den virkningsfulde substans i lægemidlerne, de såkaldt aktive stoffer, foregår i stort omfang uden for EU. Man kunne derfor ønske, at noget af produktionen blev flyttet til EU, men igen skulle man huske den flerstrengede tilgang og spørge sig selv om omkostningerne. Ville det betyde højere medicinpriser i EU til skade for de danske medicinproducenters marked? En bedre løsning kunne være at oprette fælleseuropæiske lagre af kritisk medicin frem for nationale lagre.

Søren Søndergaard præciserede sit spørgsmål. Ministeren havde nævnt, at der var lande, visse medicinalvirksomheder nægter at sælge til. Kunne ministeren garantere, at ingen af de virksomheder var danskejede?

Sundheds- og ældreministeren havde ikke tilstrækkelig viden til at kunne garantere det, idet han påpegede, at medicinalindustrien var i stor vækst i Danmark; det gjaldt alt fra mindre ny-startede virksomheder til de verdensomspændende selskaber.

5. Rådskonklusioner om en ny strategisk ramme om arbejdsmiljøet

– *Vedtagelse*

Rådsmøde 3737 – bilag 3 (samlenotat side 2)

Beskæftigelsesministeren: EU's nuværende arbejdsmiljøstrategi udløber næste år, og Kommissionen opfordres derfor til at komme med en ny strategisk ramme for området, der skal dække perioden 2021-2027. På rådsmødet skal vi vedtage rådskonklusioner, der skal give en pejling for den nye strategi.

Den digitale og teknologiske udvikling er med til at ændre de måder, vi arbejder på, hvorfor Kommissionen opfordres til at opdatere forældet regulering. Der er også fokus på at forbedre arbejdsmiljøet for folk i atypiske ansættelser, for selvstændige og for udsatte arbejdstagere. Derudover kommer rådskonklusionerne med forslag til at håndtere udfordringer som psykisk arbejdsmiljø, muskel- og skeletbesvær samt farlige kemikalier i arbejdsmiljøet.

Regeringen er meget enig i, at det er vigtigt at sætte fokus på det gode arbejdsmiljø i lyset af udviklingen på arbejdsmarkedet. Ingen burde blive syge af at passe deres arbejde, og investering i et godt arbejdsmiljø kommer os alle sammen til gode. Regeringen kan derfor støtte rådskonklusionerne.

Sikring af et godt arbejdsmiljø er generelt en hovedprioritet for mig og for regeringen. Det gælder ikke mindst beskyttelse af arbejdstagere mod eksponering for kræftfremkaldende stoffer, som er et område, der optager mig meget. Derfor vil jeg også på rådsmødet rejse behovet for en europæisk indsats for at reducere arbejderes udsættelse for partikler fra jetmotorer. En ny undersøgelse fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø indikerer, at de partikler kan have samme skadelige påvirkning som dieseludstødningspartikler, og det skal vi tage meget alvorligt.

6. Rådskonklusioner om inklusive arbejdsmarkeder

– Vedtagelse

Rådsmøde 3737 – bilag 3 (samlenotat side 5)

Beskæftigelsesministeren: Det er en lidt kringlet overskrift, men rådskonklusionerne handler om et vigtigt emne, nemlig hvad der kan gøres for at forbedre inklusionen af personer, der har svært ved at få foden ind på arbejdsmarkedet. Konklusionerne fremhæver udsatte grupper som personer med handicap, dem med mindst uddannelse, langtidsarbejdsløse samt flygtninge og indvandrere fra tredjelande. Disse grupper har brug for skræddersyede indsatser fra beskæftigelses- og socialsystemerne. Konklusionerne peger også på, at livslang læring har en særlig stor betydning.

Regeringen lægger stor vægt på, at vi her i Danmark gør en ekstra indsats for, at flere kommer ind på arbejdsmarkedet. Regeringen lægger også stor vægt på voksen- og efteruddannelse og ser opkvalificering som et afgørende element i beskæftigelsesindsatsen i Danmark. Regeringen kan derfor støtte rådskonklusionerne.

7. Fremtidens arbejdsmarked og EU's social- og beskæftigelsesregulering

– *Politisk debat*

Rådsmøde 3737 – bilag 3 (samlenotat side 7)

Beskæftigelsesministeren: Her har det finske EU-formandskab lagt op til en drøftelse om, hvordan EU-reguleringen kan tilpasses fremtidens arbejdsmarked. Det skal ses i lyset af, at en ny kommission er ved at sætte sig i stolen, og EU dermed er på vej ind i en ny lovgivningsperiode.

Da det er en politisk debat, skal der ikke vedtages noget på rådsmødet. Men det er en god anledning til at diskutere, i hvilken retning EU skal.

Som jeg ser det, har EU ikke opnået den rette balance mellem fri bevægelighed og respekt for lønmodtagernes rettigheder. Vi skal have arbejdstagerrettigheder og kampen mod social dumping højere op på dagsordenen. Derfor sætter jeg pris på, at den nye kommissionsformand har et stærkt fokus på EU's sociale udfordringer. Men det er helt afgørende, at det sker med respekt for EU's nærhedsprincip, og at forskellene i de nationale arbejdsmarkedsmodeller bevares. Derfor vil jeg også rejse mine betænkeligheder ved det kommende EU-forslag om mindsteløn.

Grundlæggende er jeg helt enig i, at det bør være et mål, at arbejdstagere i EU skal kunne leve anstændigt af lønnen for et fuldtidsarbejde. Regeringen indgår derfor gerne i drøftelser om, hvordan medlemslande, hvor der er problemer, kan tilskyndes til at gøre noget ved dem – f.eks. gennem social dialog. Men det er essentielt, at et forslag ikke udfordrer vores velfungerende danske model. Derfor er det positivt, at den nye beskæftigelseskommissær, Nicolas Schmit, har udtalt, at han på ingen måde ønsker at sætte spørgsmålstejn ved et system som det danske, der er bygget på overenskomstforhandlinger, og som har sikret gode lønninger. Så det skal vi holde ham op på.

EU kan ikke og bør ikke fastsætte bindende regler om mindsteløn. Derfor arbejder regeringen for, at der bliver tale om en rådshenstilling frem for et direktiv. Hvis Kommissionen alligevel skulle lægge et forslag til direktiv frem, handler det for mig om at begrænse mulige skadevirkninger. Det er helt centralt, at enhver EU-løsning respekterer national kompetence og de forskellige arbejdsmarkeds- og socialmodeller, så vi kan bevare vores stærke danske model.

Og jeg vil gerne slå fast med det samme, at regeringen aldrig kommer til at bakke op om et forslag, der f.eks. ville pålægge os at indføre en bestemt mindsteløn i Danmark. Det er et emne, der står meget højt på min og hele regeringens dagsorden. Jeg er derfor allerede i gang med at opbygge alliancer med andre kollegaer i andre EU-lande for at sikre opbakning til Danmarks synspunkter.

Det var nogle af budskaber, jeg vil fremhæve i debatten på rådsmødet.

Victoria Velásquez spurgte, om ministeren havde gjort sig tanker om, hvorvidt EU-Domstolens kompetence til at afgøre tvivlsspørgsmål ville kunne påvirke beslutninger om mindsteløn.

Hun spurgte desuden, hvilke initiativer man ville tage for at modarbejde social dumping. 3F havde talt om en europæisk pendant til det id-kort, man havde indført til vandrende arbejdstagere i Danmark. Kunne ministeren forestille sig det, eller var andre midler oplagte?

Søren Søndergaard spurgte, om ministeren var bekendt med undersøgelser, der viste, at lovgivning om mindsteløn hjalp i lande med problemer på området. Sagen var nemlig, at en række lande med lovfastsat mindsteløn samtidig havde et stort antal arbejdende fattige. Tyskland havde det største antal, og Storbritannien var også et fremragende eksempel. Så hvilke argumenter for en lovfastsat mindsteløn blev ministeren mødt med i EU, når en sådan lovgivning åbenbart ikke havde kunnet løse dem på nationalt plan?

Jan E. Jørgensen erklærede sig på Venstres vegne enig i, at det danske overenskomssystem skulle opretholdes. Men hvilke forslag havde ministeren til at løse problemet med udenlandsk arbejdskraft, der arbejder til en lavere løn end den overenskomstfastsatte?

Beskæftigelsesministeren delte Victoria Velásquez' bekymring for rækkevidden af Domstolens fortolkningsmuligheder. Men den ville være afhængig af, hvilket redskab den nye kommission ville anvende for at få indført en fælles mindsteløn i EU – og det var endnu usikkert. Regeringen arbejdede målrettet og ad alle kanaler på at overbevise Kommissionen om, at det bedste instrument ville være en rådsindstilling, fordi man dermed respekterer den nationale kompetence og de enkelte landes forskellige systemer. Imidlertid havde den nye kommissionsformand, Ursula von der Leyen, gjort det til en mærkesag, at initiativet skulle udmøntes i direktivform. Derfor var det mest sandsynligt, at den store diskussion snarere ville handle om hjemmervalget: Valgte man at have en hjemmel, der kræver enstemmighed eller en, der kræver kvalificeret flertal?

Kommissæren for beskæftigelse og sociale rettigheder, Nicholas Schmit, havde under kommissærhøringerne udtalt forståelse for det kollektive overenskomssystem, og på et senere møde med EU's socialdemokratiske beskæftigelsesministre havde han erklæret, at kollektive overenskomster var at foretrække, mens mindsteløn var den næstbedste løsning. Men dermed var den ikke nødvendigvis hjemme. Regeringen ville både yde modstand mod forslaget i det hele taget og presse på for, at det fik mindst mulig skadevirkning på den danske model, hvis det ikke skulle lykkes at forhindre dets gennemførelse. I bedste fald ville forslaget medføre en del bøvl – i værste fald ville det blive decideret skadeligt.

Han delte også Søren Søndergaards skepsis over for det gavnlige i en fælles EU-mindsteløn. Det var svært at få øje på arbejdsmarkedsmodeller med lovfastsatte mindstelønninger, der faktisk sikrede, at lønmodtagerne fik deres retfærdige andel af velstands- og vækst- og produktivtforbedringer i den overordnede økonomi. Han var enig i, at Tyskland var et godt eksempel på det modsatte – et arbejdsmarked med meget lave lønninger, der sjældent flytter

sig. Til gengæld forstod han godt de andre landes argumenter for at indføre EU-mindste-lønnen. Dels havde man i de fleste lande ikke de samme mekanismer til kontrol af social dumping og vandrende arbejdskraft som i Danmark; dels var lønningerne i de lande ikke fulgt med forbedringerne i den overordnede økonomi efter krisen. Man så ofte, hvordan en række lande forsøgte at gennemføre sociale og arbejdsmarkedsmæssige forbedringer hjemme ved at få dem op på EU-plan, fordi det ofte syntes mere gennemførligt. Det var forståeligt, men dybt bekymrende, at det kunne have skadevirkninger på den danske model. Den skulle man værne om, for den udgør et aktivt valg og er i den forstand skrøbelig.

På Victoria Velásquez' og Jan Jørgensens spørgsmål om løsningsmodeller svarede han, at regeringen bl.a. havde foreslået et fælleseuropæisk id-kort til kontrol af udstationerede lønmodtagere på tværs af landene. Han havde en forventning om, at forslaget kunne komme på bordet. Han ville gerne erindre om, at problemer med social dumping i Danmark bortset fra på vej- og transportområdet ikke handlede om arbejdskraftens frie bevægelighed, for når en lønmodtager fra et andet EU-land arbejder på en virksomhed i Danmark, foregår det inden for rammerne af de overenskomster, der gælder for virksomheden. De handlede derimod om tjenesteydelsens frie bevægelighed – nemlig situationer, hvor en virksomhed hyrer en entreprenør, der hyrer en underentreprenør i et andet land, som sender alle sine lønmodtagere til Danmark for at udføre en opgave.

Ud over det fælles id-kort arbejdede regeringen også på at indført fælleseuropæiske sortlister over virksomheder, der er kendt for at benytte sig af underbetalt arbejdskraft. Regeringen havde dog kun få allierede blandt EU-landene, men regeringen ville blive ved med at tage emnet op også på bilaterale møder. Hertil kom det mere langsigtede arbejde for en revision af reglerne, så lønmodtagernes grundlæggende rettigheder og arbejdsvilkår kunne blive sidestillet med de fire friheder. Endelig arbejdede regeringen for, at alle lovgivningsmæssige initiativer i EU-sammenhæng respekterede den danske model og ikke gjorde det lettere at underbyde lønmodtagernes arbejdsvilkår, lønninger og grundlæggende rettigheder. Forhåbentlig ville Den Europæiske Arbejdsmarkedsmyndighed (ELA), som var under etablering, blive et godt instrument til det sidste formål. Han ville arbejde for, at myndigheden fik en dansk direktør.

8. Vurdering af implementering af ungdomsgarantien

– Godkendelse

Rådsmøde 3737 – bilag 3 (samlenotat side 9)

Beskæftigelsesministeren: På rådsmødet skal vi desuden godkende Beskæftigelseskomitéens vurdering af EU-landenes arbejde med implementeringen af ungegarantien. Kort fortalt handler ungegarantien om, at alle unge under 25 år skal modtage et tilbud om beskæftigelse, uddannelse, lærlingeordninger eller praktik. Det tilbud skal de unge have senest 4 måneder efter, at de har mistet deres arbejde eller har forladt uddannelsessystemet.

Beskæftigelseskomitéen består af repræsentanter fra beskæftigelsesministerierne i de forskellige EU-lande og rådgiver EU's beskæftigelsesministre. Komiteens udtalelse indeholder en vurdering af indsatsen i de enkelte EU-lande. Og jeg kan heldigvis oplyse, at der er ros til arbejdet i Danmark.

Regeringen støtter godkendelsen af komiteens vurdering.

9. Eventuelt

Beskæftigelsesministeren: Uden for den formelle rådsmødedagsorden har det finske EU-formandskab inviteret til en frokostdrøftelse af fremtiden for det europæiske semester samt en middag 9. december om en fremtidig beskæftigelsesstrategi. Det vil sige, at vi i EU skal fokusere på de fælles udfordringer, men finder løsningerne hver for sig i de forskellige EU-lande. Og at vi skal arbejde med relativt få og fokuserede mål.

Derudover har jeg taget initiativ til en række møder mandag og tirsdag med ministerkolleger, europaparlamentarikere og den europæiske fagbevægelse samt arbejdsgivere. Her ønsker jeg at rejse danske synspunkter og opbygge alliancer i forhold til det kommende forslag om mindsteløn. Det er selvfølgelig også den sag, der vil stå allerøverst på dagsordenen, når jeg møder den nye beskæftigelseskommissær torsdag den 12. december i København. Jeg har forstået, at udvalget også får mulighed for at mødes med kommissæren den dag; det er rigtig positivt.

Forordning 883

Beskæftigelsesministeren: Jeg vil til slut kort orientere om status over den aktuelle revision af forordning 883 om koordinering af de sociale sikringsordninger. Under rådsmødet vil formandskabet under eventuelpunktet informere om status.

Den 19. november sendte jeg en fortrolig orientering om status over forhandlingerne til udvalget. Der er i december måned ikke sket afgørende nyt i forhandlingerne. Det er derfor usikkert, om der kan indgås en endelig aftale inden for kort tid. Men jeg ser frem til formandskabets orientering.

Indtil da arbejder jeg hårdt for at trække aftalen så meget som muligt i retning af de danske ønsker – selv om det ser svært ud. Jeg vil selvfølgelig holde udvalget orienteret, når der sker væsentligt nyt.

10. Siden sidst

- a) **Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2016/1139 for så vidt angår indførelsen af kapacitetsgrænser for fiskeri efter torsk i den østlige del af Østersøen samt dataindsamling og kontrolforanstaltninger i Østersøen og af forordning (EU) nr. 508/2014 for så vidt angår endeligt ophør for fartøjer, der fisker efter torsk i den østlige del af Østersøen (forventet kommende punkt til forhandlingsoplæg)**
KOM ((2019) 0564

Fødevarer- og fiskeriministeren: Jeg vil gerne varsle jer om et væsentligt fiskeriforslag, der allerede skal forelægges til forhandlingsoplæg i næste uge. Forslaget følger op på forhandlingerne om fiskerimuligheder i Østersøen for 2020.

Som I husker fra oktober, er der tale om en kritisk situation i Østersøen. En del af kompromisset blev derfor, at Kommissionen skulle se på muligheder for at kompensere de fiskere, der bliver hårdest ramt af kvotereduktionerne i Østersøen.

Kommissionen kom derfor den 31. oktober med et forslag til ændring af reglerne for Den Europæiske Hav- og Fiskerifond. Ændringen giver medlemsstaterne mulighed for at give støtte til ophugning af fiskefartøjer, der har fisket efter torsk i underområde 25-32 i den østlige Østersø og underområde 24 i den vestlige Østersø.

Forslaget indeholder ikke nye EU-midler. Det skal med andre ord være muligt for medlemsstaterne at omprioritere midler fra deres hav- og fiskerifondsprogram til at støtte ophugning af de fartøjer, som er hårdest ramt af kvotereduktionerne for torsk i Østersøen.

Kommissionen ønsker med samme forslag at styrke fartøjsovervågningen og dataindsamlingen om bestandene i Østersøen. Derfor foreslår Kommissionen, at fartøjer i Østersøen, der fisker i områder med østtorsk, skal have et fartøjsovervågningssystem eller tilsvarende installeret. I dag er fartøjer under 12 meter undtaget en sådan forpligtelse.

Derudover foreslår Kommissionen i forhold til dataindsamling, at der skal være en observatørdækning på mindst 20 pct. på havet af fartøjer, der fanger østtorsk.

Man har allerede sat forslaget på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 16.-17. december til generel indstilling. Og det vender vi altså tilbage til i næste uge. Indtil da kan man læse mere i grundnotatet.

b) Orientering om status over forhandlingerne vedr. HTA-forslaget (forslag til forordning om medicinsk teknologivurdering og om ændring af direktiv 2011/24/EU)
KOM (2018) 0051

Sundheds- og ældreministeren: I januar 2018 fremsatte Kommissionen et forslag til, hvordan det europæiske samarbejde om medicinske teknologivurderinger (HTA) bør foregå fremover. Det er en sundhedsfaglig vurdering af, hvilken effekt lægemidler og medicinsk udstyr har i forhold til de andre produkter, der er på markedet. Dvs. når der kommer et nyt lægemiddel, og producenten siger, at det er langt bedre end det, der allerede er på markedet, jamen, så er det i dag op til hvert enkelt land at vurdere, om det nu også kan passe rent sundhedsfagligt. Og med HTA-forslaget vil den vurdering ligge centralt, men det vil stadig være op til det enkelte land, om man så vil tage det i brug eller foretage eventuelle yderligere analyser.

Min forgænger har tidligere orienteret udvalget om de bekymringer, som Kommissionens forslag giver anledning til. Det finske formandskab har sat forslagens centrale knaster på dagsordenen i arbejdsgruppen hen over efteråret. Det er vurderingen, at der er gode takter i kompromisforslagene fra Finland. Bl.a. er der foreslået en opblødning af det element i forslaget, der har vakt særlig bekymring fra dansk side. Bekymringen drejer sig om, at fælles kliniske vurderinger skal være obligatoriske at bruge i medlemsstaterne, uanset om de er relevante i den nationale kontekst eller ej.

Der er dog fortsat et stykke vej igen i forhold til at finde et godt grundlag for et kompromis. Forordningsforslaget bliver behandlet på rådsmødet den 9. december som et eventuelt punkt, og vi ved ikke endnu, hvordan det kommende kroatiske formandskab vil gribe de videre forhandlinger an.

Jeg vil følge forhandlingerne tæt og forventer naturligvis, at sagen skal drøftes her i udvalget igen, når vi har fået mere klarhed over mulige kompromisløsninger og dermed forslagens reelle konsekvenser.

Mødet sluttede kl. 12.30.